

«17» ліпеня 2017 г.

ІНСТРУКТЫЎНА-МЕТАДЫЧНАЕ ПІСЬМО МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

ПРЫЯРЫТЭТНЫЯ НАПРАМКІ ДЗЕЙНАСЦІ
СІСТЭМЫ ДАШКОЛЬНАЙ АДУКАЦЫІ Ў 2017/2018 НАВУЧАЛЬНЫМ ГОДЗЕ

Прыярытэтнымі напрамкамі дзейнасці сістэмы дашкольнай адукацыі ў 2017/2018 навучальным годзе з'яўляюцца:

Захаванне даступнасці дашкольнай адукацыі:

развіццё розных формаў арганізацыі дашкольнай адукацыі;
пашырэнне спектру адукацыйных паслуг для дзяцей, якія не наведваюць установы дашкольнай адукацыі;

арганізацыйнае і праграма-метадычнае забеспячэнне атрымання дашкольнай адукацыі ва ўмовах сям'і (сямейнае выхаванне);

развіццё эканамічнай самастойнасці ўстаноў дашкольнай адукацыі.

Забеспячэнне здароўезахавальнага працэсу ва ўстановах дашкольнай адукацыі на аснове міжведамаснага ўзаемадзеяння:

захаванне і ўмацаванне фізічнага, псіхалагічнага і сацыяльнага здароўя выхаванцаў;

прафілактыка дзіцячага траўматызму;

забеспячэнне якаснага ўзаемадзеяння з тэрытарыяльнымі арганізацыямі аховы здароўя па ўдасканаленні медыка-псіхалага-педагагічнага суправаджэння выхаванцаў.

Удасканаленне якасці адукацыйнага працэсу:

укараненне ў педагагічную практыку сучасных адукацыйных тэхналогій, у тым ліку інфармацыйных камунікатыўных тэхналогій (ІКТ), электронных адукацыйных рэсурсаў (ЭАР);

забеспячэнне ўстаноў дашкольнай адукацыі сучаснымі сродкамі навучання;

павышэнне кваліфікацыі, забеспячэнне своєчасовай перападрыхтоўкі педагагічных работнікаў устаноў дашкольнай адукацыі, якія не маюць адукацыі, якая адпавядае кваліфікацыйным патрабаванням.

ПРЫЁМ, ПЕРАВОД І АДЛІЧЭННЕ ВЫХАВАНЦАЎ

Пастанова на ўлік дзіцяці для атрымання дашкольнай адукацыі і выдача накіравання ў дзяржаўную ўстанову адукацыі ажыццяўляецца

мясцовымі выканаўчымі і распарадчымі органамі па месцы знаходжання дзяржаўнай установы адукацыі.

Прыём асобы ва ўстанову дашкольнай адукацыі ажыццяўляецца яго кіраўніком на працягу каляндарнага года пры наяўнасці ў ёй свабодных месцаў і на падставе:

заявы законнага прадстаўніка выхаванца;

накіравання ў дзяржаўную ўстанову адукацыі для засваення зместу адукацыйнай праграмы дашкольнай адукацыі, адукацыйнай праграмы спецыяльнай адукацыі на ўзроўні дашкольнай адукацыі, адукацыйнай праграмы спецыяльнай адукацыі на ўзроўні дашкольнай адукацыі для асоб з інтэлектуальнай недастатковасцю, якое выдадзена мясцовым выканаўчым і распарадчым органам па месцы знаходжання дзяржаўнай установы дашкольнай адукацыі;

медыцынскай даведкі аб стане здароўя;

зключэння ўрачэбна-кансультацыйнай камісіі (для санаторных яслей-садоў, санаторных дзіцячых садоў, санаторных груп);

зключэння дзяржаўнага цэнтра карэкцыйна-развіваючага навучання і рэабілітацыі (для спецыяльных груп, груп інтэгрванага навучання і выхавання).

Вызначэнне ва ўстанову дашкольнай адукацыі непаўналетніх замежных грамадзян

У адпаведнасці з пунктам 5 артыкула 3 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адукацыі (далей – Кодэкс) непаўналетнія замежныя грамадзяне і асобы без грамадзянства, якія часова пражываюць у Рэспубліцы Беларусь, а таксама непаўналетнія замежныя грамадзяне і асобы без грамадзянства, якім прадастаўлены статус бежанца або дадатковая абарона ў Рэспубліцы Беларусь альбо якія хадайнічаюць аб прадастаўленні статусу бежанца або дадатковай абароны ў Рэспубліцы Беларусь, маюць права на дашкольную адукацыю нароўні з непаўналетнімі грамадзянамі Рэспублікі Беларусь.

Вызначэнне непаўналетніх замежных грамадзян ва ўстановы дашкольнай адукацыі ажыццяўляецца ў адпаведнасці з заканадаўствам Рэспублікі Беларусь.

Пунктам 27 Правілаў знаходжання замежных грамадзян і асоб без грамадзянства ў Рэспубліцы Беларусь, якія зацверджаны пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 20.01.2006 № 73, вызначана, што кантроль за часовым знаходжаннем, часовым пражываннем іншаземцаў у Рэспубліцы Беларусь ажыццяўляецца органамі ўнутраных спраў ва ўзаемадзеянні з органамі дзяржаўнай бяспекі, органамі пагранічнай службы і Міністэрствам замежных спраў шляхам ажыццяўлення праверкі пражывання іншаземцаў па месцы часовага знаходжання або па месцы часовага пражывання, тэрміну часовага знаходжання замежнікаў або тэрміну дзеяння дазволу на часовае пражыванне, устанаўлення магчымых падстаў для скарачэння тэрміну часовага знаходжання замежнікаў, анулявання дазволу на часовае пражыванне, атрымання іншых звестак, якія могуць датычыць іх

знаходжання ў Рэспубліцы Беларусь, а таксама ажыццяўлення іншых паўнамоцтваў у адпаведнасці з заканадаўствам Рэспублікі Беларусь.

Перавод выхаванцаў у іншую ўстанову дашкольнай адукацыі

Перавод выхаванца ў іншую ўстанову дашкольнай адукацыі ажыццяўляецца:

па ініцыятыве законнага прадстаўніка выхаванца;

у выпадках спынення дзейнасці ўстановы дашкольнай адукацыі са згоды законнага прадстаўніка выхаванца.

У выпадку пераводу выхаванца ў іншую ўстанову дашкольнай адукацыі законны прадстаўнік выхаванца падае заяву на імя кіраўніка ўстановы дашкольнай адукацыі, у якую ён жадае перавесці дзіця, і дакументы, якія прадугледжаны пры прыёме асобы ва ўстанову дашкольнай адукацыі.

Прыём ва ўстанову дашкольнай адукацыі ў сувязі з пераводам з іншай ўстановы дашкольнай адукацыі афармляецца загадам кіраўніка ўстановы дашкольнай адукацыі.

Адлічэнне (спыненне адукацыйных адносін)

Падпунктам 5.6. пункта 5 артыкула 79 Кодэкса вызначана, што датэрміновае спыненне адукацыйных адносін па ініцыятыве ўстановы адукацыі (у тым ліку ўстановы дашкольнай адукацыі) ажыццяўляецца ў выпадку доўгай адсутнасці (больш за трыццаць дзён) без уважлівых прычын на занятках на працягу года.

Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь не ўстанаўлівае пералік уважлівых прычын.

Кіраўнік установы дашкольнай адукацыі мае права самастойна ў кожным асобным выпадку (з улікам канкрэтных абставін) вырашаць пытанне аб тым, ці з'яўляюцца тыя ці іншыя прычыны адсутнасці выхаванца ва ўстанове дашкольнай адукацыі ўважлівымі.

Рашэнне аб захаванні месца выхаванца ва ўстанове дашкольнай адукацыі прымаецца ў інтарэсах дзяцей. У выпадку ўзнікнення рознагалоссяў гэтае пытанне вырашаецца аддзелам (упраўленнем) адукацыі, спорту і турызму, на тэрыторыі якога знаходзіцца ўстанова дашкольнай адукацыі, якую наведвае дзіця.

Рашэнне аб адлічэнні (спыненні адукацыйных адносін) выхаванца прымае кіраўнік установы дашкольнай адукацыі шляхам выдання загаду, у якім указваецца падстава адлічэння.

У прыватнасці, уважлівымі прычынамі могуць прызнавацца такія абставіны, якія аб'ектыўна перашкаджаюць бацькам (законным прадстаўнікам) выхаванца прывесці сваё дзіця ва ўстанову дашкольнай адукацыі:

хвароба дзіцяці;

санаторна-курортнае лячэнне;

знаходжанне дзіцяці на дамашнім рэжыме (па рэкамендацыі ўстановы аховы здароўя);
каранцін;
наяўнасць лістка часовай непрацаздольнасці ў бацькоў (законных прадстаўнікоў) выхаванца;
адпачынак бацькоў (законных прадстаўнікоў) выхаванца;
службовая камандзіроўка бацькоў (законных прадстаўнікоў) выхаванца;
выхадныя дні бацькоў (законных прадстаўнікоў) выхаванца, у тым ліку якія працуюць па зменным графіку працы, пры прадастаўленні дадатковага вольнага ад працы дня ў тыдзень маці ў адпаведнасці з артыкулам 265 Працоўнага кодэкса Рэспублікі Беларусь;
простой арганізацыі (падраздзялення), у якой працуюць бацькі (законныя прадстаўнікі) выхаванца;
часовая страта працы бацькамі (законнымі прадстаўнікамі) выхаванца па незалежных абставінах;
канікулы (летнія — 90 каляндарных дзён, зімовыя — 10 каляндарных дзён, вясновыя — 10 каляндарных дзён);
прадпісанні санітарна-эпідэміялагічнай службы аб закрыцці ўстановы дашкольнай адукацыі;
надыход надзвычайных абставінаў, у тым ліку часовае прыпыненне працы транспарту;
непрадбачаныя сямейныя абставіны (пераезд, смерць ці хвароба блізкіх сваякоў).

Наведванне ўстаноў дашкольнай адукацыі дзецьмі 6 гадоў

У адпаведнасці з артыкулам 144 Кодэкса тэрмін атрымання дашкольнай адукацыі вызначаецца законнымі прадстаўнікамі выхаванцаў. Пры гэтым тэрмін засваення зместу адукацыйнай праграмы дашкольнай адукацыі складае да пяці гадоў дзесяці месяцаў і можа быць павялічаны на адзін год па медыцынскіх паказаннях або па меркаванні бацькоў (законных прадстаўнікоў) выхаванцаў.

Пунктам 2 артыкула 147 Кодэкса вызначана, што адукацыйны працэс ва ўстанове дашкольнай адукацыі ажыццяўляецца цэлы год. Да моманту прыёму ў першы клас установы агульнай сярэдняй адукацыі і выдання кіраўніком установы дашкольнай адукацыі адпаведнага загаду аб спыненні адукацыйных адносін з указаннем у падставе прычыны, дзіця з'яўляецца выхаванцам установы дашкольнай адукацыі і можа наведваць яе на агульных падставах. Такім чынам, выхаванцы старэйшай групы, якія 1 верасня пойдучь у школу, могуць наведваць установу дашкольнай адукацыі ў летні перыяд па 31 жніўня ўключна.

АРГАНІЗАЦЫЯ АДУКАЦЫЙНАГА ПРАЦЭСУ ВА ЎСТАНОВАХ ДАШКОЛЬНАЙ АДУКАЦЫІ

Асноўнымі формамі арганізацыі адукацыйнага працэсу ва ўстановах дашкольнай адукацыі з'яўляюцца гульня, занятак.

Максімальная нагрузка на выхаванцаў ранняга і дашкольнага ўзросту пры правядзенні спецыяльна арганізаваных форм адукацыйнага працэсу — гульні (заняткаў), якія рэгламентаваны тыпавым вучэбным планам, колькасць і віды заняткаў, іх працягласць і месца ў распарадку дня павінны вызначацца педагогічнымі работнікамі у адпаведнасці з вучэбнай праграмай дашкольнай адукацыі, вучэбным планам установы дашкольнай адукацыі, распрацаваным і зацверджаным ва ўстаноўленым заканадаўствам парадку, з улікам стану здароўя, фізіялагічнай падрыхтаванасці выхаванцаў.

Працягласць заняткаў з выхаванцамі ва ўзросце ад 2 да 3 гадоў і ад 3 да 4 гадоў павінна складаць да 10-15 хвілін, з выхаванцамі ва ўзросце ад 4 да 5 гадоў — да 20-25 хвілін, з выхаванцамі ва ўзросце ад 5 да 7 гадоў — да 30-35 хвілін, фізкультхвілінак — не менш 1,5—3 хвілін.

Працягласць перапынкаў паміж заняткамі павінна быць 10-12 хвілін. Падчас перапынкаў праводзяцца рухавыя гульні ўмеранай інтэнсіўнасці.

Такое размеркаванне часу для заняткаў даецца як прыкладнае. Яны могуць мяняцца ў залежнасці ад пастаўленых задач, зацікаўленасці дзяцей дзейнасцю, іх самаадчування і інш.

У пачатку і канцы тыдня павінны прадугледжвацца палегчаныя па змесце і разумовай нагрузцы заняткі. Дамашнія заданні ва ўсіх узростах груп задавацца не павінны.

Ва ўстанове дашкольнай адукацыі ўсталёўваюцца канікулы, у перыяд якіх заняткі з выхаванцамі не праводзяцца. У перыяд канікул праводзіцца толькі фізкультурна-аздараўленчая і мастацка-эстэтычная праца з выхаванцамі.

Агульная працягласць канікул складае 110 дзён: летнія — 90 каляндарных дзён, зімовыя — 10 каляндарных дзён, вясновыя — 10 каляндарных дзён.

АРГАНІЗАЦЫЯ ГРУП КАРОТКАЧАСОВАГА ЗНАХОДЖАННЯ ВЫХАВАНЦАЎ

Ва ўстановах дашкольнай адукацыі могуць стварацца групы кароткачасовага знаходжання выхаванцаў: адаптацыйныя, прагулачныя, выхаднога дня, вячэрнія, па падрыхтоўцы да школы, сезонныя пляцоўкі, гульнявыя пляцоўкі, Матчыны школы і інш.

Групы кароткачасовага знаходжання (ад 2 да 7 гадзін) функцыянуюць па гібкім рэжыме: штодня, некалькі дзён у тыдзень, месяц, год.

Напаўняльнасць груп кароткачасовага знаходжання ўсталёўваецца як для рознаўзроставай групы ў адпаведнасці з Кодэксам, Палажэннем аб установе дашкольнай адукацыі, якое зацверджана пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 25 ліпеня 2011 г. № 150 (далей — Палажэнне аб установе дашкольнай адукацыі) — 12 выхаванцаў.

У групах з кароткачасовым знаходжаннем выхаванцаў заняткі павінны быць арганізаваны ў першую або другую палову дня працы ўстановы

дашкольнай адукацыі, у выхадныя дні – не больш за 4-5 раз у тыдзень для выхаванцаў 4-5-гадовага ўзросту, не больш за 5-6 раз у тыдзень для выхаванцаў 5-6-гадовага ўзросту.

У вышэйазначаных групах магчыма сумеснае знаходжанне выхаванцаў і іх законных прадстаўнікоў.

Ва ўстанове дашкольнай адукацыі могуць функцыянаваць розныя мадэлі груп кароткачасовага знаходжання выхаванцаў у залежнасці ад запытаў іх законных прадстаўнікоў і рэсурсных магчымасцяў установы дашкольнай адукацыі.

Напрыклад:

– групы кароткачасовага знаходжання дзяцей у спецыяльна абсталяваным памяшканні. Варыянтам дадзенай мадэлі з'яўляецца арганізацыя двух – або трохзменнай работы груп: з 8.00 да 11.00, з 15.00 да 18.00 і інш.

– кароткачасовае знаходжанне дзяцей у групе, якая ўжо функцыянуе, ўстановы дашкольнай адукацыі. Гэтая мадэль не патрабуе спецыяльна выдзеленай групы і замацаваных за ёй выхавальнікаў дашкольнай адукацыі. Выхаванцаў размяркоўваюць па групах, якія пастаянна дзейнічаюць, у адпаведнасці з узростам кожнага дзіцяці. Яны ўключаюцца ў адукацыйны працэс на той перыяд часу, на які бацькі (законныя прадстаўнікі) пакідаюць іх ва ўстанове дашкольнай адукацыі.

Адаптацыйныя групы кароткачасовага знаходжання дзяцей арганізуюцца з мэтай адаптацыі дзяцей да дашкольнай установы адукацыі. Могуць функцыянаваць у спецыяльна абсталяваным памяшканні ўстановы адукацыі.

Прагулачныя групы прадугледжваюць кароткачасовае знаходжанне дзяцей у групе, якая функцыянуе на пастаяннай аснове, установы дашкольнай адукацыі, іх уключэнне ў адукацыйны працэс на перыяд правядзення прагулкі.

Групы выхаднога дня, вячэрнія групы ствараюцца з мэтай аказання дапамогі бацькам у выхаванні і развіцці дзяцей у выхадныя дні і ў вячэрні час. У такія групы могуць быць прыняты дзеці, якія не наведваюць установу дашкольнай адукацыі, а таксама дзеці, якія наведваюць установу адукацыі на пастаяннай аснове.

Групы на падрыхтоўцы да школы ствараюцца для дзяцей, якія не наведваюць установы дашкольнай адукацыі. Мэтай іх функцыянавання з'яўляецца забеспячэнне адзіных стартавых умоў для выхаванцаў, якія паступаюць ва ўстановы агульнай сярэдняй адукацыі, на аснове зместу вучэбнай праграмы дашкольнай адукацыі для дзяцей ад 6 да 7 гадоў.

Сезонная пляцоўка можа быць арганізавана па запытах бацькоў на базе ўстановы дашкольнай адукацыі або спецыяльна выдзеленага памяшкання пры ўмове адпаведнасці жылых памяшканняў жыллёвага фонду (катэджнай забудовы) патрабаванням тэхнічных нарматыўных прававых актаў. Сезонная пляцоўка арганізуецца на перыяд пасяўной, уборачнай гарачай пары ва ўстанове дашкольнай адукацыі, якая знаходзіцца ў сельскай мясцовасці.

Гульнявыя пляцоўкі ствараюцца для забеспячэння засваення дзіцём сацыяльнага вопыту, зносін з аднагодкамі і дарослымі ў сумеснай гульнявой дзейнасці.

«*Матчыны школы*» ствараюць умовы для рознабаковага развіцця выхаванцаў і павышэння псіхалага-педагагічнай культуры бацькоў. Прадугледжваюць сумеснае знаходжанне дарослага і дзіцяці ва ўмовах установы дашкольнай адукацыі і сістэматычнае наведванне педагагічнымі работнікамі сям'і выхаванца з мэтай аказання дапамогі бацькам у выхаванні, навучанні і развіцці дзіцяці.

Праца з бацькамі (законнымі прадстаўнікамі) выхаванцаў, якая рэалізуецца ва ўмовах «*Мацярынскай школы*», прадстаўлена ў вучэбнай праграме дашкольнай адукацыі (інтэрнэт-партал Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь (<http://edu.gov.by>), раздзел «*Дашкольная адукацыя*» / рубрыка «*Вучэбна-праграмная дакументацыя адукацыйнай праграмы дашкольнай адукацыі*»).

Функцыянаванне груп кароткачасовага знаходжання можа ажыццяўляцца на платнай аснове па рашэнні мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў пры ўмове забеспячэння права грамадзян на бясплатную дашкольную адукацыю на тэрыторыі адпаведнай адміністрацыйна-тэрытарыяльнай адзінкі ў дзяржаўных установах дашкольнай адукацыі, іншых дзяржаўных арганізацыях, якім у адпаведнасці з заканадаўствам прадастаўлена права ажыццяўляць адукацыйную дзейнасць, якія рэалізуюць адукацыйную праграму дашкольнай адукацыі, адукацыйную праграму спецыяльнай адукацыі на ўзроўні дашкольнай адукацыі, адукацыйную праграму спецыяльнай адукацыі на ўзроўні дашкольнай адукацыі для асоб з інтэлектуальнай недастатковасцю.

АКАЗАННЕ АДУКАЦЫЙНЫХ ПАСЛУГ НА ПЛАТНАЙ АСНОВЕ ВА ЎСТАНОВАХ ДАШКОЛЬНОЙ АДУКАЦЫІ

Аказанне адукацыйных паслуг на платнай аснове ва ўстановах дашкольнай адукацыі ажыццяўляецца на падставе дагавора аб платных паслугах у сферы адукацыі. Тыпавая форма дагавора аб платных паслугах у сферы адукацыі зацверджана пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 21 ліпеня 2011 г. № 99 «*Аб зацвярджэнні тыпавых формаў дагавораў у сферы адукацыі*».

Кошт паслугі на платнай аснове фарміруецца ўстановай адукацыі самастойна ў адпаведнасці з дзеючым заканадаўствам. Выдаткі, якія ўключаюцца ў сабекошт паслугі, вызначаюцца на падставе эканамічна абгрунтаваных нормаў і нарматываў, якія зацвярджаюцца кіраўніком установы дашкольнай адукацыі, калі іншае не ўстаноўлена заканадаўствам.

Забараняецца ўсталёўваць установам дашкольнай адукацыі нарматывы па ажыццяўленні дзейнасці, якая прыносіць даходы.

Пры ажыццяўленні платных паслуг у сферы дашкольнай адукацыі, г. зн. дзейнасці, якая прыносіць даходы, дадзеныя палажэнні павінны быць у

абавязковым парадку адлюстраваны ў статутце ўстанова дашкольнай адукацыі ў раздзеле «Фінансавая і гаспадарчая дзейнасць установы дашкольнай адукацыі». У выпадку ажыццяўлення ўстановай дашкольнай адукацыі дзейнасці, якая прыносіць даходы, атрыманыя ад такой дзейнасці даходы і набытая за кошт іх маёмасць паступаюць у самастойнае распараджэнне ўстанова дашкольнай адукацыі і ўлічваецца на асобным балансе (калі іншае не прадугледжана заканадаўствам). Таксама ў дадзеным раздзеле статута ўстанова дашкольнай адукацыі даходы, якія атрыманы за кошт ажыццяўлення дзейнасці, якая адпавядае мэтам і прадмету дзейнасці ўстанова дашкольнай адукацыі, неабходна адлюстраваць у якасці крыніц фарміравання маёмасці ўстанова дашкольнай адукацыі.

Пунктам 2 артыкула 79 Бюджэтнага кодэкса Рэспублікі Беларусь устаноўлена, што бюджэтныя арганізацыі (за выключэннем дзяржаўных органаў, калі іншае не ўстаноўлена Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь) могуць ажыццяўляць дзейнасць, якая прыносіць даходы, толькі пастолькі, паколькі яна неабходна для іх устаўных мэтаў, дзеля якіх яны створаны, адпавядае гэтым мэтам і адказвае прадмету дзейнасці арганізацыі або паколькі яна неабходная для выканання дзяржаўна значных задач, якія прадугледжаны іх устаноўчымі дакументамі, адпавядае гэтым задачам і адказвае прадмету дзейнасці дадзеных арганізацыі.

Міністэрства адукацыі звяртае ўвагу, што пунктам 30 Палажэння аб установе дашкольнай адукацыі, вызначаны асноўныя мэты дзейнасці ўстанова дашкольнай адукацыі: забеспячэнне рознабаковага развіцця асобы дзіцяці ранняга і дашкольнага ўзросту ў адпаведнасці з яго ўзроставымі і індывідуальнымі магчымасцямі, здольнасцямі і патрэбамі, фарміраванне ў яго маральных норм, садзейнічанне набыццю ім сацыяльнага вопыту. Такім чынам, арганізацыя іншых відаў паслуг не з'яўляецца мэтай дзейнасці дзяржаўных устаноў дашкольнай адукацыі.

Аказанне платных паслуг у сферы адукацыі не можа ажыццяўляцца ўзамен ці ў рамках адукацыйнай дзейнасці, якая фінансуецца за кошт сродкаў рэспубліканскага і (або) мясцовых бюджэтаў, пагаршаць якасць прадастаўлення паслуг у сферы адукацыі, якія аказваюцца за кошт сродкаў рэспубліканскага і (або) мясцовых бюджэтаў.

Арганізацыя шматмоўнай прасторы ва ўстановах дашкольнай адукацыі

У адпаведнасці з артыкулам 90 Кодэкса мову навучання і выхавання ва ўстанове адукацыі вызначае яго заснавальнік, а права грамадзян на выбар мовы навучання і выхавання на адной з дзяржаўных моў Рэспублікі Беларусь забяспечваецца развіццём сеткі устаноў дашкольнай адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання і выхавання, што дазваляе забяспечваць станаўленне цэласнай асобы выхаванца, яго развіццё шляхам інтэграцыі ў дзве роднасныя культуры сродкамі беларускай і рускай моў.

З улікам пажаданняў бацькоў (законных прадстаўнікоў) непаўналетніх устаноў дашкольнай адукацыі фарміруюць групы, якія арганізуюць

адукацыйны працэс як на рускай, так і на беларускай мове. Пры адсутнасці дастатковай колькасці дзяцей для фарміравання асобнай групы ў дашкольнай установе адукацыі ствараюцца неабходныя ўмовы для атрымання адукацыі на беларускай мове.

З мэтай забеспячэння максімальна спрыяльных умоў для развіцця маўленчых навыкаў, далучэння выхаванцаў да беларускай нацыянальнай культуры, паспяховасці фарміравання двухмоўя павінна стварацца камунікатыўнае асяроддзе, якое забяспечвае ўключэнне двух моў у разнастайныя віды дзіцячай дзейнасці, а таксама правядзенне спецыяльна арганізаваных форм адукацыйнага працэсу ў адпаведнасці са зместам вучэбнай праграмы дашкольнай адукацыі. Варта звярнуць увагу на стварэнне адпаведнага прадметна-прасторавага асяроддзя, павышэнне прафесійнага ўзроўню педагогічных работнікаў у пытаннях лінгвістычнага і маўленчага развіцця выхаванцаў ва ўмовах блізкароднаснага двухмоўя, удзел бацькоў у прадастаўленні магчымасці дзецям фармуляваць думкі на дзвюх мовах. Гэтаму спрыяе створанае навукова-метадычнае забеспячэнне адукацыйнага працэсу ўстаноў дашкольнай адукацыі, якое выдаецца як на рускай, так і на беларускай мовах.

Ва ўстанове дашкольнай адукацыі ў адпаведнасці з пажаданнямі законных прадстаўнікоў выхаванцаў па рашэнні мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў, якое узгоднена з Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь, могуць стварацца групы, у якіх навучанне і выхаванне ажыццяўляюцца на мове нацыянальнай меншасці або вывучаецца мова нацыянальнай меншасці. Міністэрства адукацыі рэкамендуе прыняць меры, якія накіраваны на пашырэнне магчымасці атрымання дашкольнай адукацыі на мове нацыянальнай меншасці і забеспячэнне права кожнага грамадзяніна ў адпаведнасці з Канстытуцыяй Рэспублікі Беларусь выбіраць мову навучання. З гэтай мэтай неабходна арганізоўваць тлумачэнне нарматыўных прававых актаў аб магчымасці выбару мовы навучання ў індывідуальных гутарках з бацькамі, бацькоўскіх сходах, праз сродкі масавай інфармацыі, вэб-сайты і парталы ўпраўленняў (аддзелаў) адукацыі, устаноў дашкольнай адукацыі.

Арганізацыя адукацыйнага працэсу па вывучэнні мовы нацыянальнай меншасці рэгламентуецца нарматыўнымі прававымі актамі ў сферы дашкольнай адукацыі Рэспублікі Беларусь.

Адукацыйны працэс ва ўстановах дашкольнай адукацыі (групы) з вывучэннем мовы нацыянальнай меншасці ажыццяўляецца ў адпаведнасці са зместам вучэбнай праграмы дашкольнай адукацыі, якая зацверджана Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь.

Навучанне, выхаванне і развіццё выхаванцаў у названых установах (групы) ажыццяўляюцца з выкарыстаннем вучэбных выданняў, якія зацверджаны або дапушчаны ў якасці адпаведнага віду выдання Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь.

Вучэбныя выданні краін, да якіх этнічна належыць нацыянальная меншасць, могуць быць выкарыстаны ў якасці дапаможнікаў пры ўмове іх адпаведнасці зместу вучэбнай праграмы дашкольнай адукацыі.

Азнямленне выхаванцаў з культурай, традыцыямі, звычаямі людзей, якія размаўляюць на мове нацыянальнай меншасці, ажыццяўляецца ва ўсіх узроставых групах у разнастайных відах дзіцячай дзейнасці (зносіны, прадметная, гульнявая і інш.).

Спецыяльна арганізаваная дзейнасць (заняткі) па вывучэнні мовы нацыянальнай меншасці ажыццяўляецца з выхаванцамі ад 4 да 5 гадоў; ад 5 да 6 гадоў і ад 6 да 7 гадоў у рамках рэалізацыі базавага кампанента, які рэгламентаваны тыпавым вучэбным планам дашкольнай адукацыі. На падставе тыпавога вучэбнага плана распрацоўваецца вучэбны план установы дашкольнай адукацыі, у якім неабходна адлюстраванне колькасць гадзін на вывучэнне мовы нацыянальнай меншасці, якая б не перавышала максімальна дапушчальную вучэбную нагрузку на тыдзень на аднаго выхаванца.

Адукацыйная праца ва ўстановах дашкольнай адукацыі з вывучэннем мовы нацыянальнай меншасці павінна садзейнічаць выхаванню патрыятызму, развіццю высокай культуры міжнацыянальных адносін, умацаванню міжнацыянальнай згоды ў беларускім грамадстве.

З мэтай пашырэння, раскрыцця магчымасцяў і задавальнення індывідуальных патрэбаў кожнага выхаванца з улікам зоны яго бліжэйшага развіцця, лінгвістычных і камунікатыўных здольнасцяў зместам адукацыйных паслуг звыш базавага кампанента вучэбнай праграмы дашкольнай адукацыі прадугледжана навучанне выхаванцаў замежнай мове. З гэтай мэтай распрацаваны вучэбныя выданні, якія афіцыйна зацверджаны або дапушчаны ў якасці адпаведнага віду вучэбнага выдання Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь.

СТВАРЭННЕ БЯСПЕЧНЫХ І ЗДАРОЎЕЗАХАВАЛЬНЫХ УМОЎ ВА ЎСТАНОВАХ ДАШКОЛЬНАЙ АДУКАЦЫІ, ПРАФІЛАКТЫКА ДЗІЯЧАГА ТРАЎМАТЫЗМУ

Пунктам 4 артыкула 20 Кодэкса вызначана, што стварэнне бяспечных умоў пры арганізацыі адукацыйнага працэсу з'яўляецца абавязкам установы адукацыі. У адпаведнасці з пунктам 1 артыкула 31 навучэнцы маюць права на ахову жыцця і здароўя падчас адукацыйнага працэсу.

За стварэнне здаровых і бяспечных умоў пры арганізацыі адукацыйнага працэсу ва ўстанове дашкольнай адукацыі кіраўнік установы дашкольнай адукацыі, педагогічныя работнікі нясуць персанальную адказнасць у адпаведнасці з заканадаўствам.

Загадчык установы адукацыі:

нясе адказнасць за жыццё і здароўе навучэнцаў і работнікаў установы адукацыі падчас ажыццяўлення адукацыйнага працэсу ва ўстаноўленым заканадаўствам Рэспублікі Беларусь парадку;

прымае меры па стварэнні для навучэнцаў і работнікаў бяспечных і спрыяльных для жыцця і здароўя ўмоў навучання, выхавання, працы;

забяспечвае выкананне правілаў і нормаў аховы працы і пажарнай бяспекі.

Намеснік загадчыка па асноўнай дзейнасці:

арганізуе прапаганду і фарміраванне здоровага ладу жыцця навучэнцаў; забяспечвае стварэнне бяспечных і здаровых умоў навучання і працы, захаванне правілаў і нормаў аховы працы і пажарнай бяспекі.

Выхавальнік дашкольнай адукацыі:

сумесна з медыцынскімі работнікамі забяспечвае ахову і ўмацаванне здароўя дзяцей, фарміраванне асноў здоровага ладу жыцця; выконвае правілы і нормы аховы працы і пажарнай бяспекі; забяспечвае стварэнне здаровых і бяспечных умоў пры арганізацыі адукацыйнага працэсу.

Кіраўнік фізічнага выхавання:

забяспечвае здаровыя і бяспечныя ўмовы падчас правядзення фізкультурна-аздараўленчых заняткаў, мерапрыемстваў;

сумесна з педагагічнымі і медыцынскімі работнікамі забяспечвае ахову і ўмацаванне здароўя навучэнцаў, фарміраванне асноў здоровага ладу жыцця;

забяспечвае строгае выкананне патрабаванняў да мер бяспекі пры арганізацыі адукацыйнага працэсу, пры правядзенні заняткаў па фізічнай культуры, фізкультурна-аздараўленчых мерапрыемстваў;

нясе адказнасць за жыццё і здароўе навучэнцаў падчас фізкультурна-аздараўленчых мерапрыемстваў;

ажыццяўляе кантроль за станам і эксплуатацыяй спартыўных збудаванняў і аб'ектаў фізкультурна-аздараўленчага прызначэння, якія знаходзяцца на балансе ўстановы адукацыі, за выкананнем санітарна-гігіенічных нормаў і патрабаванняў да месцаў заняткаў, абсталявання і інвентару.

У службовых абавязках кіраўнікоў устаноў дашкольнай адукацыі, іх намеснікаў і іншых педагагічных работнікаў у абавязковым парадку павінна быць замацавана адказнасць за незабеспячэнне бяспечных умоў для навучэнцаў падчас іх знаходжання ва ўстанове дашкольнай адукацыі.

Пры атрыманні выхаванцам траўмы педагагічныя работнікі абавязаны прыняць меры па аказанні першай даўрачэбнай дапамогі, выкліку на месца здарэння медыцынскіх работнікаў або дастаўцы пацярпелага ў арганізацыю аховы здароўя і неадкладна паведаміць яго бацькам (законным прадстаўнікам).

Расследаванне няшчасных выпадкаў ажыццяўляецца ў адпаведнасці з Інструкцыяй аб расследаванні і ўліку няшчасных выпадкаў з навучэнцамі і выхаванцамі, якая зацверджана пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 7 жніўня 2003 г. № 58.

Аналіз звестак аб траўмах, атрыманых выхаванцамі ва ўстановах дашкольнай адукацыі, сведчыць аб тым, што ў параўнанні з 2016 годам іх колькасць павялічылася на 19 адзінак. У сувязі з гэтым неабходна не толькі штогод разглядаць пытанні стану траўматызму навучэнцаў і забеспячэння бяспекі іх жыццядзейнасці ва ўстанове дашкольнай адукацыі на ўсіх пасяджэннях саветаў аддзелаў (упраўленняў) адукацыі, спорту і турызму рай(гар)выканкамаў, адміністрацый раёнаў у гарадах, педагагічных саветаў устаноў дашкольнай адукацыі, але і аналізаваць прычыны атрымання

траўмаў выхаванцамі ва ўстанове дашкольнай адукацыі, ліквідаваць умовы, якія спрыяюць іх атрыманню, планаваць і праводзіць мерапрыемствы па прафілактыцы дзіцячага траўматызму.

Міністэрства адукацыі звяртае ўвагу на неабходнасць арганізацыі адукацыйнага працэсу ва ўстановах дашкольнай адукацыі з улікам Комплексу мер па ўдасканаленні дзейнасці ўстаноў дашкольнай адукацыі па стварэнні ўмоў бяспечнай жыццядзейнасці выхаванцаў, Плана мерапрыемстваў па ліквідацыі парушэнняў заканадаўства аб забеспячэнні бяспекі адукацыйнага працэсу ў мэтах выканання прадстаўлення Генеральнай пракуратуры Рэспублікі Беларусь ад 18 студзеня 2016 г. № 21-06д/6.

Педагагічныя работнікі павінны прыходзіць на свае працоўныя месцы не менш чым за 10 хвілін да пачатку працоўнага часу, візуальна правяраць групавыя памяшканні, гульнявыя пляцоўкі на прадмет іх бяспечнага стану і спраўнасці абсталявання, наяўнасці прадметаў і рэчываў, падазронах і небяспечных для жыцця і здароўя. Пры выяўленні парушэнняў рэжыму бяспекі яны абавязаны неадкладна прыняць меры па іх ліквідацыі, паставіць у вядомасць загадчыка ўстановы дашкольнай адукацыі. Арганізоўваць адукацыйны працэс да ліквідацыі выяўленых парушэнняў забараняецца.

Педагагічнымі работнікамі ўстаноў дашкольнай адукацыі павінен праводзіцца ранішні прыём выхаванцаў, які прадугледжвае апытанне бацькоў аб самаадчуванні выхаванца і візуальную ацэнку стану яго здароўя. Пры падазрэнні на захворванне выхаванец накіроўваецца на агляд да медыцынскага работніка для прыняцця рашэння аб магчымасці допуску ва ўстанову дашкольнай адукацыі. Выхаванцы прымаюцца ў групу ўстановы дашкольнай адукацыі чыстымі і ахайна апранутымі.

Законныя прадстаўнікі выхаванца альбо іншыя асобы, якія па іх даручэнні прыводзяць яго ва ўстанову дашкольнай адукацыі, павінны перадаць дзіця выхавальніку, а ў выпадку яго адсутнасці — іншаму педагагічнаму работніку, які ажыццяўляе прыём выхаванцаў групы.

Забіраць дзіця з установы дашкольнай адукацыі павінны яго законныя прадстаўнікі. У выпадку, калі існуе аб'ектыўная прычына, па якой яны не могуць забіраць дзіця з установы дашкольнай адукацыі (хвароба, службовая камандзіроўка, графік працы і інш.), гэта могуць ажыццяўляць іншыя асобы (бліжэйшыя сваякі) на падставе заявы законных прадстаўнікоў выхаванца на імя кіраўніка ўстановы дашкольнай адукацыі.

Забараняецца аддаваць выхаванцаў падлеткам, якім не споўнілася 16 гадоў, асобам, якія знаходзяцца ў алкагольным або наркатычным ап'яненні.

Ва ўстановах дашкольнай адукацыі павінен быць забяспечаны належны санітарна-тэхнічны стан будынка, памяшканняў, камунікацый і санітарна-тэхнічнага абсталявання.

На цэнтральным ўваходзе ў будынак усталёўваецца пост аховы ў мэтах выключэння несанкцыянаванага знаходжання старонніх асоб на тэрыторыі і ў будынку ўстановы дашкольнай адукацыі. Непасрэдная ахова будынка ў

выхадныя і святочныя дні ажыццяўляецца вартаўнікамі паводле графіка, які зацверджаны кіраўніком установы дашкольнай адукацыі.

Права дазволу на ўваход наведвальнікаў (уезд, выезд транспарту) маюць наступныя службовыя асобы: загадчык, намеснік загадчыка па гаспадарчай рабоце, намеснік загадчыка па асноўнай дзейнасці.

Уваход у будынак установы дашкольнай адукацыі старонніх асоб дазваляецца толькі пры наяўнасці ў іх дакумента, які сведчыць аб асобе, пасля рэгістрацыі ў журнале ўліку наведвальнікаў.

Кругласутачны доступ у будынак установы дашкольнай адукацыі дазваляецца загадчыку, намесніку загадчыка па гаспадарчай рабоце, намесніку загадчыка па асноўнай дзейнасці, персаналу абслуговых арганізацый пры ўзнікненні аварыйных сітуацый.

Ва ўстанове дашкольнай адукацыі павінен быць арганізаваны кантроль за знаходжаннем выхаванцаў ва ўстанове дашкольнай адукацыі. Знешнія дзверы ўстановы, выходы з тэрыторыі, запасныя выходы павінны мець замок на вышыні, якая з'яўляецца недаступнай для дзіцяці, пастаянна зачыняцца.

У выпадку знікнення выхаванца неабходна неадкладна арганізаваць яго пошук, паведаміць у бліжэйшае аддзяленне міліцыі і яго бацькам (законным прадстаўнікам).

Кіраўнік установы дашкольнай адукацыі арганізуе правядзенне планавых праверак стану прапускнога рэжыму, тэхнічных сродкаў аховы (сістэма відэаназірання), наяўнасці і парадку вядзення дакументацыі, зместу запасных выхадаў не радзей аднаго разу ў месяц.

Адрасы і нумары тэлефонаў загадчыка ўстановы дашкольнай адукацыі, хуткай дапамогі, пажарнай і іншых аварыйных службаў павінны быць размешчаны ў кожнай установе адукацыі на інфармацыйных стэндах.

Пры ўзнікненні надзвычайных сітуацый прыроднага або тэхнагеннага характару, выяўленні падазронах рэчываў і прадметаў неабходна патэлефанаваць на нумары «101, «102» або адзіны нумар экстранай дапамогі «112».

У выпадку ўзнікнення пажару дзеянні загадчыка ўстановы дашкольнай адукацыі павінны быць накіраваны на забеспячэнне бяспекі выхаванцаў, работнікаў установы дашкольнай адукацыі і іх эвакуацыю ў адпаведнасці з Правіламі пажарнай бяспекі Рэспублікі Беларусь ППБ Беларусі 01-2014, якія зацверджаны пастановай Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь ад 14.03.2014 № 3.

Да прыбыцця прадстаўнікоў адпаведных структур педагагічныя работнікі абавязаны неадкладна эвакуіраваць выхаванцаў, якія знаходзяцца ў небяспечнай зоне, і забяспечыць ахову дадзенай зоны ад пранікнення старонніх асоб.

Кіраўнік установы дашкольнай адукацыі павінен інфармаваць органы і ўстановы, якія ажыццяўляюць дзяржаўны санітарны нагляд, а таксама іншыя ўпаўнаважаныя органы і арганізацыі аб аварыйных сітуацыях у будынку і на тэрыторыі ўстановы дашкольнай адукацыі, якія ствараюць пагрозу санітарна-эпідэміялагічнаму дабрабыту.

Кіраўнік установы дашкольнай адукацыі абавязаны забяспечыць распрацоўку і выкананне комплексу мер па рэалізацыі забароны курэння (спажывання) тытунёвых вырабаў работнікамі на тэрыторыі і ў памяшканнях установы дашкольнай адукацыі.

Курэнне (спажыванне) тытунёвых вырабаў на тэрыторыі і ў памяшканнях установы дашкольнай адукацыі забараняецца.

Забараняецца правядзенне бягучага і капітальнага рамонтаў будынка, памяшканняў і камунікацый установы дашкольнай адукацыі падчас знаходжання выхаванцаў.

Электраправады ў памяшканнях установы дашкольнай адукацыі павінны быць ізаляваныя, электрапрыборы – недаступныя для выхаванцаў.

Забараняецца выкарыстоўваць у групавых памяшканнях і месцах знаходжання выхаванцаў электрапліткі, кіпяцільнікі, электрачайнікі і інш.; прымяняць для мэтай ацяплення нестандартныя (самаробныя) награвальныя прылады; пакідаць без нагляду ўключаныя ў электрасетку электрапрыборы.

Стацыянарнае абсталяванне ў групавых памяшканнях павінна быць надзейна замацавана на сцяне або падлозе. Не дапускаецца выкарыстанне і захоўванне ў памяшканнях са знаходжаннем выхаванцаў няспраўнага абсталявання, мэблі і інвентару.

Сталы і крэслы ў гульнявых і групавых памяшканнях з зонамі адпачынку ўсталёўваюцца па колькасці выхаванцаў у групам. Крэслы павінны быць у камплекце са сталом аднаго памеру (групы) і маркіроўкі. Карэкціроўка расаджвання выхаванцаў праводзіцца не радзей за два разы у год. У кожнай групе павінна быць схема расадкі выхаванцаў.

З мэтай папярэджання траўманебяспечных сітуацый, прычынення шкоды здароўю выхаванцаў пешаходныя дарожкі на тэрыторыі ўстановы дашкольнай адукацыі павінны быць роўнымі, без выбоін. Гульнявыя пляцоўкі абсталююцца шматфункцыянальнымі пясочніцамі, у якіх зачыняюцца вечкі. Пясок для напаўнення пясочніц завозіцца са спецыяльна ўстаноўленых для гэтага месцаў са сцвярджалымі дакументамі аб утрыманні ў ім прыродных радыёнуклідаў і соляў цяжкіх металаў (свінец, кадмій). Штогод у вясновы перыяд, а таксама па эпідэмічных паказаннях і пры відавочным забруджванні павінна праводзіцца змена пяску ў пясочніцы. Перад гульнёй пясок павінен быць злёгка ўвільготнены і пералапачаны. На ноч пясочніцы павінны зачыняцца векамі.

На групавых участках і фізкультурных пляцоўках не павінна быць небяспечных для выхаванцаў прадметаў (аголеных электраправадоў, бітага шкла і т. п.), няспраўнага надворнага абсталявання, сухастойных, зламаных дрэў (галінак), кустоў.

Падбор відаў зялёных насаджэнняў павінен забяспечваць наяўнасць зеляніны на працягу ўсяго года. Не дапускаецца выкарыстоўваць для азелянення тэрыторыі дрэвы, хмызнякі і травы з атрутнымі пладамі і калючкамі.

У час знаходжання выхаванцаў у памяшканнях установы адукацыі неабходна забяспечыць максімальнае натуральнае асвятленне. На

падаконніках не павінна быць высокіх (не вышэй 15-20 см ад падаконніка), шыракалістых кветак. У якасці аховы ад сонца могуць выкарыстоўвацца рассоўныя жалюзі, шторы з баваўняных і іншых тканін, якія валодаюць дастатковай ступенню святлопрапускання і добрымі святлорассейвальнымі ўласцівасцямі.

Мыйныя сродкі і сродкі дэзінфекцыі павінны захоўвацца ў прамаркіраваных ёмістасцях у месцах, якія недаступны для выхаванцаў.

Душавы паддон у туалетных памяшканнях групы для дзяцей павінен быць абсталяваны поручнямі для выхаванцаў.

МЕДЫКА-ПЕДАГАГІЧНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА АРГАНІЗАЦЫІ ФІЗІЧНАГА ВЫХАВАННЯ НАВУЧЭНЦАЎ

Змест фізкультурна-аздараўленчай работы з выхаванцамі накіраваны на ўмацаванне здароўя дзяцей, удасканаленне функцый арганізма, павышэнне агульнай актыўнасці і працаздольнасці.

Гэтаму спрыяе рэалізацыя комплексу задач: аздараўленчых, адукацыйных, выхаваўчых.

Рашэнне аздараўленчых задач накіравана на гарманічнае морфафункцыянальнае развіццё дзіцяці, павышэнне ахоўных функцый арганізма праз рухальную дзейнасць і гартаванне, умацаванне апорна-рухальнага апарата і розных мышачных груп з мэтай фарміравання правільнай паставы і папярэджання плоскаступнёвасці.

Адукацыйныя задачы прадугледжваюць фарміраванне рухальных уменняў і навыкаў у працэсе засваення асноўных відаў рухаў, гімнастычных і спартыўных практыкаванняў, элементаў спартыўных гульняў; развіццё фізічных якасцяў (спрыту, хуткасці, сілы, трываласці, гнуткасці; набыццё фізкультурных ведаў (аб сваім фізічным стане, найпростых правілах захавання і ўмацавання здароўя, фізічных практыкаваннях, спосабах іх выкарыстання ў адукацыйнай дзейнасці і ў паўсядзённым жыцці) і інш.

Выхаваўчыя задачы спрыяюць фарміраванню асобы дзіцяці сродкамі фізічнай культуры (выхаванне валявых, маральных, камунікатыўных якасцяў, цікавасці да фізічных практыкаванняў і рухавых гульняў, свядомых беражлівых адносін да ўласнага здароўя і здароўя навакольных і інш.).

Працэс фізічнага выхавання павінен будавацца такім чынам, каб адначасова вырашаліся ўсе групы задач.

Фізічнае выхаванне выхаванцаў ажыццяўляецца ў адпаведнасці з тыповым вучэбным планам дашкольнай адукацыі, вучэбнай праграмай дашкольнай адукацыі (адукацыйная галіна «Фізічная культура») і рэалізуецца праз забеспячэнне рухальнай актыўнасці ў мерапрыемствах распарадку дня: ранішняя гімнастыка, фізкультурны заняткі; фізкультхвілінкі на занятках; рухальныя перапынкі паміж заняткамі; рухавыя гульні і фізічныя практыкаванні на прагулцы; актыўны адпачынак (фізкультурны вольны час, фізкультурныя святы, Дні здароўя); самастойная рухальная дзейнасць).

Кожная з пералічаных формаў арганізацыі фізічнага выхавання мае ўласную мэтавую накіраванасць і спецыфічнае прызначэнне.

Ігнараванне якой-небудзь з формаў істотна збядняе працэс фізічнага выхавання і не спрыяе комплекснаму рашэнню здараўленчых, адукацыйных і выхаваўчых задач.

Фізкультурна-аздараўленчая работа ва ўстанове дашкольнай адукацыі павінна быць арганізавана з улікам патрабаванняў Санітарных нормаў і правілаў «Патрабаванні для ўстаноў дашкольнай адукацыі», якія зацверджаны пастановай Міністэрства аховы здароўя Рэспублікі Беларусь ад 25.01.2013 № 8, Правілаў бяспекі правядзення заняткаў фізічнай культурай і спортам, якія зацверджаны пастановай Міністэрствам спорту і турызму ад 06.10.2014 № 61.

Фізкультурна-спартыўнае і гульнявое абсталяванне на тэрыторыі ўстановы дашкольнай адукацыі, спартыўны інвентар па канструкцыі, памерах, матэрыялах, якія ўжываюцца, павінны адпавядаць узроставым і псіхафізічным асаблівасцям выхаванцаў, патрабаванням тэхнічных нарматыўных прававых актаў, якія змяшчаюць абавязковыя для выканання патрабаванні.

Фізкультурна-спартыўнае і гульнявое абсталяванне, спартыўны інвентар павінны быць водатрывалымі і добра паддавацца ачыстцы.

Ва ўстанове дашкольнай адукацыі павінна прадугледжвацца асобная зала для заняткаў па фізічнай культуры плошчай 4 кв. м на 1 выхаванца, але не менш за 30 кв. м.

Пры ёмістасці ўстановы дашкольнай адукацыі не больш за 100 выхаванцаў зала для музычных заняткаў і зала для заняткаў па фізічнай культуры можа быць сумешчанай плошчай 4, 5 кв. м на выхаванца, але не менш за 50 кв. м.

Павінна прадугледжвацца ахова ад сонца залы для заняткаў па фізічнай культуры.

У залах для музычных заняткаў і заняткаў па фізічнай культуры, памяшканнях дзіцячай творчасці вільготнае прыбіранне праводзіцца пасля кожнага занятку.

Для арганізацыі фізічнага выхавання ў парадку, які устаноўлены заканадаўствам Рэспублікі Беларусь, выхаванцы размяркоўваюцца ў асноўную, падрыхтоўчую, спецыяльную медыцынскія групы, групу лячэбнай фізічнай культуры. Абмежаванні па фізічнай культуры і гартаванню вызначае ўрач-педыятр участковы (урач агульнай практыкі).

З мэтай забеспячэння станоўчай дынамікі індывідуальных паказчыкаў здароўя, фізічнага і рухальнага развіцця дзяцей у працэсе арганізацыі розных форм фізкультурна-аздараўленчых мерапрыемстваў неабходна іх якаснае метадычнае і медыцынскае суправаджэнне.

Кіраўнік установы дашкольнай адукацыі і медыцынскі работнік:

ацэньваюць эфектыўнасць уздзеяння сродкаў фізічнага выхавання на стан здароўя і фізічнае развіццё выхаванцаў;

ажыццяўляюць кантроль за арганізацыяй рухальнага рэжыму, метадыкай правядзення фізічных практыкаванняў, гартаваннем;

кантралююць санітарна-гігіенічны стан месцаў для арганізацыі фізічнага выхавання, фізкультурна-спартыўнага абсталявання, спартыўнага адзення і абутку;

праводзяць санітарна-асветную працу па пытаннях фізічнага выхавання і загартоўвання выхаванцаў сярод работнікаў дашкольнай установы і бацькоў.

Фізкультурны занятак – асноўная форма арганізаванага навучання дзяцей фізічным практыкаванням і трэніроўкі сістэм і функцый арганізма.

Час, які адводзіцца на асобныя часткі занятку (падрыхтоўчую, асноўную і заключную), і іх канкрэтны змест залежаць ад узроставых асаблівасцяў дзяцей, канкрэтных задач занятку, спецыфікі практыкаванняў, якія выкарыстоўваюцца, узроўню падрыхтаванасці навучэнцаў.

Эфектыўнасць фізкультурнага занятку ацэньваецца шляхам аналізу яго колькасных і якасных характарыстык.

З мэтай атрымання колькасных характарыстык занятку можа выкарыстоўвацца метада пульсаметрыі з пабудовай фізіялагічнай (пульсавай) крывой, якасных – педагагічны аналіз занятку.

Адказнасць за правядзенне пульсаметрыі нясе работнік (педагагічны, медыцынскі), у абавязкі якога ўнесена выкананне адпаведнага віду працы (прапісана ў службовай інструкцыі).

Педагагічны аналіз фізкультурнага занятку праводзіцца на аснове назірання і ацэньваецца ў кантэксце аздарэўленчых, адукацыйных і выхаваўчых задач.

Ацэнка рухальнай актыўнасці дзяцей на занятках ажыццяўляецца з дапамогай хронаметражу, па выніках якога вылічваецца шчыльнасць занятку (агульная і маторная).

Агульная шчыльнасць уяўляе сабой дачыненне карыснага часу да агульнай працягласці ўсяго занятку, якое выражана ў працэнтах. Агульная шчыльнасць занятку павінна складаць не менш як 80-90 працэнтаў.

Маторная шчыльнасць характарызуецца дачыненнем часу, які непасрэдна затрачваецца дзіцем на выкананне рухаў, да ўсяго часу занятку, якое выражана ў працэнтах. Пры дастатковай рухальнай актыўнасці яна павінна складаць не менш 70-85 працэнтаў. У залежнасці ад задач канкрэтнага занятку, яго зместу маторная шчыльнасць можа змяняцца ад 60 да 85 працэнтаў, асабліва ў малодшых узроставых групах.

Гартаванне выхаванцаў ва ўстановах дашкольнай адукацыі павінна праводзіцца з выкарыстаннем натуральных прыродных фактараў (паветра, вада, рассяяныя прамяні сонца).

Пры гартаванні выхаванцаў павінны выконвацца наступныя патрабаванні:

натуральныя прыродныя фактары павінны выкарыстоўвацца комплексна;

працэдуры загартоўвання павінны праводзіцца сістэматычна з паступовым павелічэннем натуральнага прыроднага фактару;

спосаб загартоўвання павінен вызначацца з улікам стану здароўя выхаванца.

Пры гартаванні ва ўмовах групавой ячэйкі адзенне выхаванцаў павінна мець не больш за два слаі (баваўняная бялізна, сукенка або касцюм са шчыльнай баваўнянай або паўшарсцянай тканіны, калготы для выхаванцаў да 3 гадоў або шкарпэткі для выхаванцаў старэйшых за 3 гады).

Арганізацыя харчавання выхаванцаў ва ўстановах дашкольнай адукацыі

У адпаведнасці з артыкулам 40 Кодэкса ва ўстановах адукацыі ствараюцца неабходныя ўмовы для арганізацыі харчавання навучэнцаў. Арганізацыя харчавання навучэнцаў ажыццяўляецца ў адпаведнасці з заканадаўствам юрыдычнымі асобамі і індывідуальнымі прадпрымальнікамі, якія спецыялізуюцца на аказанні паслуг грамадскага харчавання, іншымі арганізацыямі, якія маюць у сваім складзе адпаведныя структурныя падраздзяленні, альбо ўстановамі адукацыі.

Арганізацыя харчавання выхаванцаў ва ўстановах дашкольнай адукацыі ажыццяўляецца на аснове марфалагічных і функцыянальных асаблівасцяў іх арганізма.

Акрамя гэтага, лячэбнае (дыетычнае) харчаванне дзіцяці прызначаецца ўрачом па паказаннях на падставе ўзроставых фізіялагічных нормаў сутачнай патрэбнасці дзяцей у пажыўных рэчывах і ўжываецца ў выглядзе спецыяльна складзеных рацыёнаў (Зборнік тэхналагічных карт страў дыетычнага харчавання, які зацверджаны пастановай Міністэрства гандлю Рэспублікі Беларусь, Міністэрства аховы здароўя Рэспублікі Беларусь ад 12 лютага 2003 г. № 7/8; Савановіч, І. І. Лячэбнае харчаванне пры непераноснасці глютэна ў дзяцей / І. І. Савановіч. — Мінск, 2013. — 24 с.).

Выкананню натуральных нормаў харчавання навучэнцаў ва ўстановах дашкольнай адукацыі будзе спрыяць распрацоўка прыкладных двухтыднёвых рацыёнаў харчавання дзяцей ранняга і дашкольнага ўзросту з улікам тэхналагічных карт, якія прадстаўлены ў Зборніку тэхналагічных карт страў і вырабаў для дзяцей ранняга і дашкольнага ўзросту (Зборнік тэхналагічных карт страў і вырабаў для дзяцей ранняга і дашкольнага ўзросту. У 2 т. Тэхналагічныя карты страў і вырабаў для дзяцей ранняга (1-3 года) і дашкольнага ўзросту (3-6 гадоў) / Міністэрства гандлю Рэспублікі Беларусь. – Мінск: Рэдакцыя часопіса «Гермес», 2016) (далей – Зборнік).

Міністэрства адукацыі звяртае ўвагу, што пры арганізацыі харчавання навучэнцаў ва ўстановах дашкольнай адукацыі магчыма выкарыстанне як Зборніка, які выдадзены рэдакцыяй часопіса «Гермес», так і яго электроннай версіі, якая размешчана на інтэрнэт-партале Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь (<http://edu.gov.by>) у раздзеле «Нарматыўныя прававыя акты» (падраздзел «Харчаванне»), Нацыянальным адукацыйным партале (<http://adu.by>).

Міністэрствам аховы здароўя Рэспублікі Беларусь падрыхтаваны загад «Аб некаторых пытаннях арганізацыі харчавання дзяцей з фенілкетанурыяй». Гэтым нарматыўным прававым актам вызначаны парадак арганізацыі харчавання дзяцей з фенілкетанурыяй, прадстаўлены пералік прадуктаў для харчавання і прыкладны рацыён (меню) для дзяцей ва ўзросце 3-6 гадоў, рэкамендаваныя нормы выхаду гатовых страў.

У ходзе вывучэння дзейнасці ўстаноў дашкольнай адукацыі ў частцы забеспячэння якасці, бяспекі і збалансаванасці харчавання дзяцей ва ўстановах дашкольнай адукацыі выяўлена неабходнасць удакладнення асобных катэгорый грамадзян, якім устаноўлены дыферэнцаваныя ільготы па аплаце за харчаванне, у прыватнасці, вызваленне ад аплаты.

У адпаведнасці з пунктам 1.2 пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 29 лютага 2008 г. № 307 «Аб памеры і парадку спагнання платы за харчаванне дзяцей, якія атрымліваюць дашкольную адукацыю, спецыяльную адукацыю на ўзроўні дашкольнай адукацыі» плата бацькоў (законных прадстаўнікоў) за харчаванне дзяцей ва ўстановах дашкольнай адукацыі, спецыяльных дашкольных установах, іншых установах адукацыі, якія рэалізуюць адукацыйную праграму дашкольнай адукацыі, адукацыйную праграму спецыяльнай адукацыі на ўзроўні дашкольнай адукацыі, адукацыйную праграму спецыяльнай адукацыі на ўзроўні дашкольнай адукацыі для асоб з інтэлектуальнай недастатковасцю, у іншых арганізацыях, якім у адпаведнасці з заканадаўствам прадастаўлена права ажыццяўляць адукацыйную дзейнасць, якія рэалізуюць адукацыйную праграму дашкольнай адукацыі, адукацыйную праграму спецыяльнай адукацыі на ўзроўні дашкольнай адукацыі, адукацыйную праграму спецыяльнай адукацыі на ўзроўні дашкольнай адукацыі для асоб з інтэлектуальнай недастатковасцю, якія фінансуюцца за кошт сродкаў рэспубліканскага і (або) мясцовага бюджэтаў, не збіраецца з бацькоў (законных прадстаўнікоў) дзяцей-інвалідаў, дзяцей з анкалагічнымі захворваннямі, хворых на туберкулёз, інфіцыраваных вірусам імунадэфіцыту чалавека, якія атрымліваюць дашкольную адукацыю, спецыяльную адукацыю на ўзроўні дашкольнай адукацыі.

Міністэрствам аховы здароўя Рэспублікі Беларусь устаноўлена, што да групы дзяцей «з анкалагічнымі захворваннямі» належаць дзеці з дыягназамі: злаякасныя новаўтварэнні (C00-C97), новаўтварэнні *in situ* (D00-D09), новаўтварэнні нявызначанага або невядомага характару мазгавых абалонак, галаўнога мозгу і цэнтральнай нервовай сістэмы (D42, D43), асобныя парушэнні, якія далучаюць імунны механізм, якія патрабуюць трансплантацыі касцявога мозгу (D80-D89).

Да групы дзяцей «хворыя на туберкулёз» належаць дзеці з дыягназам туберкулёз (A15-A19).

Да групы дзяцей «інфіцыраваныя вірусам імунадэфіцыту чалавека» належаць дзеці з дыягназамі: бессімптомная інфекцыя, якая выклікана вірусам імунадэфіцыту чалавека (Z21), лабараторнае выяўленне віруса

імунадэфіцыту чалавека (R75), хвароба, якая выклікана вірусам імунадэфіцыту чалавека (U20-B24).

Рашэнне аб вызваленні ад платы за харчаванне альбо яе зніжэнні прымаецца на працягу пяці дзён са дня падачы заявы (на падставе загаду кіраўніка дашкольнай установы).

Плата за харчаванне дзяцей, якія наведваюць дашкольныя ўстановы па гібкім рэжыме, групы кароткачасовага знаходжання, усталёўваецца з разліку: сняданак — 30 працэнтаў, абед — 40, падвячорак — 10, вячэра — 20 працэнтаў ад устаноўленых грашовых нормаў расходаў на харчаванне ў дзень на аднаго выхаванца. Для разліку платы за харчаванне па гібкім рэжыме аднаму з бацькоў (законнаму прадстаўніку) выхаванца неабходна напісаць заяву на імя кіраўніка ўстановы дашкольнай адукацыі.

Пры разліку платы за харчаванне дзяцей не ўлічваюцца дні, калі дзеці не атрымлівалі харчаванне па прычыне іх адсутнасці ў дашкольнай установе. Бацькі (законныя прадстаўнікі) выхаванца абавязаны напярэдадні пісьмова альбо вусна паведаміць педагагічных работнікаў дашкольнай установы аб магчымай адсутнасці дзіцяці.

У адпаведнасці з пунктам 6 пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 21.02.2005 № 177 «Аб зацвярджэнні Палажэння аб арганізацыі харчавання навучэнцаў, якія атрымліваюць агульную сярэднюю адукацыю, спецыяльную адукацыю на ўзроўні агульнай сярэдняй адукацыі» харчаванне навучэнцаў першых класаў, якія навучаюцца на базе ўстаноў дашкольнай адукацыі, арганізуецца і аплачваецца ў парадку, які вызначаны для выхаванцаў устаноў дашкольнай адукацыі.

Кіруючыся дырэктывай Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 27.12.06 № 2 «Аб дэбюракратызацыі дзяржаўнага апарата і павышэнні якасці забеспячэння жыццядзейнасці насельніцтва», Міністэрства адукацыі мяркуе, што рашэнні, якія закранаюць правы і законныя інтарэсы грамадзян, у тым ліку па аплаце за харчаванне, павінны прымацца мясцовымі выканаўчымі і распарадчымі органамі зыходзячы з максімальнага ўліку інтарэсаў грамадзян.

Супрацоўнікам установы адукацыі магчыма прадастаўленне харчавання ў аб'ёме і асартыменце, які прадугледжаны для навучэнцаў ва ўстанове адукацыі, за наяўны разлік, альбо шляхам папярэдняй аплаты праз касу бухгалтэрыі ўстановы адукацыі (цэнтралізаванай бухгалтэрыі раённага (градскога) аддзела (упраўлення) адукацыі, спорту і турызму).

У адпаведнасці з пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 27.04.2013 № 317 «Аб нормах харчавання і грашовых нормах расходаў на харчаванне навучэнцаў, а таксама ўдзельнікаў адукацыйных мерапрыемстваў з ліку асоб, якія навучаюцца ва ўстановах адукацыі» (у рэдакцыі пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 16 лютага 2016 г. № 126) пры правядзенні летніх аздарэўленчых мерапрыемстваў (да 90 дзён) ва ўстановах дашкольнай адукацыі, спецыяльных дашкольных установах, вучэбна-педагагічных комплексах пры засваенні зместу адукацыйнай праграмы дашкольнай адукацыі, адукацыйнай праграмы спецыяльнай адукацыі на ўзроўні дашкольнай адукацыі, адукацыйнай праграмы спецыяльнай адукацыі

на ўзроўні дашкольнай адукацыі для асоб з інтэлектуальнай недастатковасцю, іншых арганізацыях, у індывідуальных прадпрымальнікаў грашовыя нормы расходаў на харчаванне павялічваюцца на 10 працэнтаў.

Ва ўстановах дашкольнай адукацыі павінен быць арганізаваны дзейсны кантроль за арганізацыяй і якасцю харчавання выхаванцаў, эфектыўным выкарыстаннем бюджэтных сродкаў, што выдзяляюцца на гэтыя мэты. Пры выяўленні фактаў крадзяжоў, выкарыстання недабраякаснай прадукцыі і іншых парушэнняў неабходна неадкладна прымаць меры, якія прадугледжаны заканадаўствам Рэспублікі Беларусь.

Пытанні арганізацыі харчавання выхаванцаў рэгулярна павінны разглядацца на пасяджэннях педагагічных саветаў устаноў адукацыі з удзелам зацікаўленых для прыняцця канкрэтных рашэнняў па паляпшэнні якасці харчавання навучэнцаў ва ўстановах дашкольнай адукацыі.

ВЫКАРЫСТАННЕ СУЧАСНЫХ ІНФАРМАЦЫЙНЫХ ТЭХНАЛОГІЙ ВА ЎСТАНОВАХ ДАШКОЛЬНАЙ АДУКАЦЫІ

Інтэрнэт-рэсурсы устаноў дашкольнай адукацыі

Пры выкананні работ па распрацоўцы, суправаджэнні, эксплуатацыі і размяшчэнні афіцыйных інтэрнэт-сайтаў устаноў дашкольнай адукацыі варта забяспечыць няўхільнае выкананне патрабаванняў і рэкамендацый Указа Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 1 лютага 2010 г. № 60 «Аб мерах па ўдасканаленні выкарыстання нацыянальнага сегмента сеткі Інтэрнэт» (далей – Указ), Палажэння аб парадку функцыянавання інтэрнэт-сайтаў дзяржаўных органаў і арганізацый, якое зацверджана пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 29.04.2010 № 645 (далей – Палажэнне), Дзяржаўнага стандарту Рэспублікі Беларусь СТБ2105-2012 «Інфармацыйныя тэхналогіі. Інтэрнэт-сайты дзяржаўных органаў і арганізацый. Патрабаванні» (далей – Стандарт), Інструкцыяй аб парадку рэгістрацыі даменных імёнаў у прасторы іерархічных імёнаў нацыянальнага сегмента сеткі Інтэрнэт, якая зацверджана Загадам Аператыўна-аналітычнага цэнтра пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь ад 18.06.2010 № 47 (далей – Інструкцыя). Дадзеныя патрабаванні і рэкамендацыі размешчаны на сайце ўстановы «Галоўны інфармацыйна-аналітычны цэнтр» (далей – ГИАЦ) (<http://www.giac.unibel.by> раздзел «Інфарматызацыя адукацыі»).

Адказнасць за фарміраванне, вядзенне і забеспячэнне функцыянавання сайта ўстановы дашкольнай адукацыі, а таксама за яго адпаведнасць патрабаванням Указа, Палажэння, Стандарта і Інструкцыі ўскладаецца на кіраўніка ўстановы адукацыі.

Па выніках вывучэння Міністэрствам адукацыі афіцыйных інтэрнэт-рэсурсаў устаноў дашкольнай адукацыі выяўлена наступнае:

56,0 працэнтаў устаноў дашкольнай адукацыі маюць афіцыйныя вэб-сайты (па стане на 05.09.2016);

не ўсе ўстановы дашкольнай адукацыі прадстаўлены на афіцыйных сайтах вышэйстаячых арганізацый (аддзелаў (упраўленняў) адукацыі, спорту і турызму);

не ў поўнай меры выконваюцца патрабаванні Палажэння да актуальнасці, аператыўнасці, дакладнасці і цэласнасці інфармацыі, якая размяшчаецца, выразнасці структурызацыі, размеркавання дадзеных па тэматычных рубрыках (раздзелах, падраздзелах) сайта, адзінства дызайну ўсіх яго старонак, забеспячэння прастаты навігацыі і доступу прадстаўнікоў розных мэтавых груп да інтэрнэт-сайту, рэгулярнага (не радзей за адзін раз у тыдзень) абнаўлення пададзенай інфармацыі і інш.

У сувязі з ростам колькасці інтэрнэт-рэсурсаў, якія ствараюцца ўстановамі дашкольнай адукацыі і якія выкарыстоўваюцца ў адукацыйным працэсе, звяртаем увагу на недапушчальнасць:

стварэння афіцыйных інтэрнэт-рэсурсаў (сайтаў) устаноў адукацыі пры дапамозе замежных умоўна-бесплатных інструментаў (Google, uCoz.ru і інш.), а таксама публікацыі на іх персанальных дадзеных грамадзян Рэспублікі Беларусь;

размяшчэння на сайтах рэкламы, прадугледжанай ліцэнзійным пагадненнем па выкарыстанні ўмоўна-бесплатных інструментаў па стварэнні сайтаў, якая супярэчыць маральна-этычным нормам і/або заканадаўству Рэспублікі Беларусь;

наяўнасці некалькіх афіцыйных сайтаў з рознымі даменнымі імёнамі і інфармацыяй, якая размяшчаецца на іх.

Выкарыстанне інфармацыйна-камунікатыўных тэхналогій, электронных адукацыйных рэсурсаў ва ўстановах дашкольнай адукацыі

Рашэнне аб выкарыстанні ва ўстанове дашкольнай адукацыі інфармацыйна-камунікатыўных тэхналогій, электронных адукацыйных рэсурсаў прымае кіраўнік установы з улікам наяўнай матэрыяльна-тэхнічнай базы і гатоўнасці педагагічнага калектыву ўстановы адукацыі да выкарыстання ў адукацыйным працэсе ІКТ.

Асновай для гэтага могуць стаць інфармацыйныя рэсурсы Нацыянальнага адукацыйнага партала, якія размешчаны па адрасе <http://adu.by> у раздзеле «Электроннае навучанне» (падраздзел «Дашкольная адукацыя» <http://e-vedy.adu.by/course/index.php?categoryid=112>).

Навукова-метадычнай установай «Нацыянальны інстытут адукацыі» Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь (далей – Нацыянальны інстытут адукацыі) распрацаваны электронныя адукацыйныя рэсурсы ў адпаведнасці са зместам адукацыйных галін вучэбнай праграмы дашкольнай адукацыі для дзяцей ад 5 да 6 гадоў:

Развіццё маўлення і культура маўленчых зносін.

Мастацтва (выяўленчая дзейнасць, музычная дзейнасць).

Дзіця і прырода.

Навучанне грамаце.

У спецыяльна арганізаванай дзейнасці прымяненне ІКТ і ЭАР можа выступаць фрагментам занятку, які праводзіцца па падгрупам, і які рацыянальна арганізаваць ва ўмовах камп'ютарнай аўдыторыі. Выбар формаў, метадаў і сродкаў навучання з выкарыстаннем ІКТ і ЭАР вызначаецца педагагічным работнікам самастойна на аснове сфармуляваных

праграмай дашкольнай адукацыі патрабаванняў да фарміравання ўяўленняў і ўменняў у выхаванцаў з улікам іх узроставых і псіхалагічных асаблівасцяў.

У нерэгламентаванай дзейнасці выхаванцаў прымяненне ІКТ і ЭАР можа мець месца ў працэсе арганізацыі дыдактычных гульняў, гутарак, чытання літаратурных твораў, віртуальных экскурсій, якія даступны дзіцячаму ўспрымання і разуменню. Змест работы павінен быць лагічным працягам замацавання матэрыялу адукацыйных галін вучэбнай праграмы дашкольнай адукацыі, які засвойваўся раней ва ўмовах спецыяльна арганізаванай дзейнасці. Пры гэтым выкарыстоўваць ІКТ і ЭАР варта варыятыўна ў спалучэнні з іншымі сродкамі.

Канфігурацыя камп'ютарнага абсталявання

Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь у мэтах сістэматызацыі працэсу развіцця інфраструктуры і арганізацыйна-эканамічных механізмаў распрацаваны рэкамендацыі па канфігурацыі праграмна-апаратнага комплексу, камп'ютарнага класа, лакальна-вылічальнай сеткі, праекцыйнага і перыферыянага абсталявання ўстаноў адукацыі («Патрабаванні, што прад'яўляюцца да камп'ютарнай тэхнікі і праграмнага забеспячэння, якія закупаюцца для ўстаноў дашкольнай адукацыі»). Падрабязная інфармацыя прадстаўлена на сайце ГІАЦ (<http://www.giac.unibel.by> раздзел «Інфарматызацыя адукацыі»).

Гігіенічныя патрабаванні да арганізацыі адукацыйнага працэсу

Пры арганізацыі адукацыйнага працэсу з выкарыстаннем ІКТ і ЭСН (электронных сродкаў навучання) неабходна кіравацца Санітарнымі нормамаі і правіламаі «Патрабаванні для ўстаноў дашкольнай адукацыі» (зацверджаны пастановай Міністэрства аховы здароўя Рэспублікі Беларусь ад 25.01.2013 № 8), «Патрабаванні пры працы з відэадысплэйнымі тэрміналамаі і электронна-вылічальнымі машынамаі» (зацверджаны пастановай Міністэрства аховы здароўя Рэспублікі Беларусь ад 28.06.2013 № 59) з захаваннем наступных умоў:

гульнявыя заняткі з выкарыстаннем ПЭВМ праводзяцца з выхаванцамаі з 5-6-гадовага ўзросту не больш за 2 разы ў тыдзень у прысутнасці педагагічнага работніка;

працягласць бесперапыннага занятку, якое звязана з фіксацыяй позірку непасрэдна на экране відэаманітора ПЭВМ, павінна складаць не больш за 10 хвілін;

функцыянальныя і эрганамічныя параметры камп'ютарнага месца выхаванца 5-6-гадовага ўзросту павінны адпавядаць патрабаванням вышэй пазначаных Санітарных нормаў і правілаў;

адначасовае выкарыстанне аднаго ПЭВМ для двух і больш дзяцей не дапускаецца;

выкарыстанне ў рабоце з выхаванцамаі партатыўных ПЭВМ (нетбукі, ноўтбукі і іншае) і ВДТ (планшэты, электронныя кнігі і іншае), камп'ютарных гульняў з напружаным тэмпам разгортвання падзей, жорсткім зместам забараняецца;

працягласць прагляду тэлевізійных перадач ва ўстановах дашкольнай адукацыі не павінна перавышаць 20 хвілін для выхаванцаў 4-5-гадовага ўзросту, 30 хвілін – для выхаванцаў 6-гадовага ўзросту;

забеспячэнне асвятлення верхнім святлом або мясцовай крыніцай святла пры праглядзе тэлевізійных перадач у вячэрні час, закрыццё вокнаў шторамаі ў дзённыя гадзіны.

Рэспубліканскі конкурс «Камп’ютар. Адукацыя. Інтэрнэт»

У мэтах развіцця інфармацыйнай адукацыйнай прасторы Рэспублікі Беларусь, выяўлення і распаўсюджвання лепшых узораў інавацыйнага вопыту педагогічных работнікаў, распрацоўкі і выкарыстання ІКТ і ЭАР у адукацыйным працэсе, стварэння ўмоў для прафесійнай і асобнай самарэалізацыі педагогічных работнікаў Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь сумесна з Нацыянальным інстытутам адукацыі, ГІАЦ штогод праводзіць Рэспубліканскі конкурс «Камп’ютар. Адукацыя. Інтэрнэт» (далей – Конкурс). Інфармацыя аб правядзенні Конкурсу публікуецца на інтэрнэт-партале Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь (<http://edu.gov.by>), сайце ГІАЦ (<http://www.giac.unibel.by>), Нацыянальным адукацыйным партале (<http://adu.by>), сайце Конкурсу (<http://koi.unibel.by>).

Работы, якія адзначаны дыпламамі I, II, III ступені і пахвальнымі водгукамі на заключным этапе Конкурсу, уключаюцца ў рэспубліканскі банк электронных адукацыйных рэсурсаў, які размешчаны на Нацыянальным адукацыйным партале.

Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь рэкамендуе ўпраўленням адукацыі абласных выканкамаў, камітэта па адукацыі Мінскага гарвыканкама своечасова інфармаваць удзельнікаў адукацыйнага працэсу аб умовах правядзення Конкурсу, стымуляваць да ўдзелу ў ім і аказваць садзейнічанне пры падрыхтоўцы.

ГАДАВОЕ ПЛАНАВАННЕ ДЗЕЙНАСЦІ ЎСТАНОВЫ ДАШКОЛЬнай АДУКАЦЫі

У адпаведнасці з пастаўленымі задачамі ў гадавым плане могуць быць адлюстраваны наступныя напрамкі дзейнасці ўстановы дашкольнай адукацыі.

1. Аналіз працы за папярэдні год, задачы на наступны год. Эфектыўнасць планавання шмат у чым залежыць ад якаснага аналізу выканання гадовага плана за папярэдні год, на аснове якога вызначаюцца гадавыя задачы на наступны год (2-3 задачы). Ва ўстановах дашкольнай адукацыі, якія маюць 1-3 узроставыя групы, можа быць запланавана адна гадавая задача.

Асноўнымі патрабаваннямі да аналізу работы ўстановы дашкольнай адукацыі могуць выступаць: выразнасць пабудовы па блоках (раздзелах) гадовага плана; лагічная паслядоўнасць выкладання матэрыялу; аргументаванасць, параўнанне з папярэднім навучальным годам; дакладнасць адзнак, якія выключаюць суб’ектывізм; доказнасць высноў; канкрэтнасць і

педагогічная абгрунтаванасць прапаноў; магчыма прымяненне ілюстрацыйных матэрыялаў (графікі, табліцы, дыяграмы і інш).

2. Арганізацыйна-педагогічныя мерапрыемствы: арганізацыя адукацыйных паслуг, якія прадстаўляюцца ўстановай дашкольнай адукацыі, у тым ліку на платнай аснове; фарміраванне і абсталяванне развіццёвага асяроддзя; узаемадзеянне з зацікаўленымі органамі і арганізацыямі; перыядычнасць павышэння кваліфікацыі педагогічных работнікаў, арганізацыя дзейнасці педагогічных саветаў і інш.

3. Работа з педагогічнымі работнікамі: формы павышэння кваліфікацыі ў міжкурсавы перыяд, дыягнастычная работа, падрыхтоўка атэстацыі педагогічных работнікаў, вывучэнне, абагульненне, укараненне, распаўсюджванне эфектыўнага педагогічнага вопыту, самаадукацыя педагогічных работнікаў, эксперыментальная (інавацыйная) дзейнасць педагогічнага калектыву і інш.

4. Выхаваўчая праца: мерапрыемствы з удзелам выхаванцаў па сацыяльна-маральным, асобасным і фізічным выхаванні (правядзенне конкурсаў, выстаў, экскурсій, фізкультурна-аздараўленчых мерапрыемстваў і г. д.).

5. Псіхалага-педагогічнае і медыка-сацыяльнае суправаджэнне адукацыйнага працэсу: формы працы педагога-псіхолога, медыцынскіх работнікаў, сацыяльнага педагога.

6. Узаемадзеянне з сем'ямі выхаванцаў: формы работы па павышэнні псіхалага-педагогічнай кампетэнтнасці бацькоў (законных прадстаўнікоў) выхаванцаў, уключэнні іх у адукацыйны працэс.

7. Узаемадзеянне з установамі агульнай сярэдняй адукацыі: формы працы з удзельнікамі адукацыйнага працэсу па забеспячэнні гатоўнасці выхаванцаў да навучання на першай ступені агульнай сярэдняй адукацыі.

8. Арганізацыя работы ў летні аздараўленчы перыяд: мерапрыемствы па падрыхтоўцы ўстановы дашкольнай адукацыі да дзейнасці ў летні перыяд, формы работы з удзельнікамі адукацыйнага працэсу.

9. Кіраўніцтва і кантроль: віды і змест кантролю.

10. Адміністрацыйна-гаспадарчая дзейнасць: праца па ўмацаванні матэрыяльна-тэхнічнай базы ўстановы дашкольнай адукацыі (набыццё сродкаў навучання, спартыўнага інвентара, тэхналагічнага абсталявання, ажыццяўленне рамонтных работ і г. д.).

Пры афармленні гадавога плана неабходна прытрымлівацца пэўных тэхнічных патрабаванняў.

Змест тытульнага ліста прадугледжвае наяўнасць наступнай інфармацыі: імя ўпраўлення (аддзела) адукацыі, спорту і турызму раёна (вобласці), установы адукацыі горада (раёна, вобласці), выгляд планавання, год планавання, рэквізіт «ЗАЦВЯРДЖАЮ», найменне пасады асобы, якая зацвердзіла дакумент, яе подпіс, расшыфроўка подпісу, дата зацвярджэння.

Звяртаем увагу на тое, што ў прапанаваную структуру плана могуць уносіцца змены і дапаўненні з улікам умоў, спецыфікі дзейнасці ўстановы дашкольнай адукацыі.

Планаванне адукацыйнага працэсу ва ўстановах дашкольнай адукацыі

План рэалізацыі адукацыйнага працэсу ў групах ранняга і дашкольнага ўзросту можа ўключаць у сябе наступныя структурныя кампаненты:

Гадавыя задачы ўстановы дашкольнай адукацыі.

Навукова-метадычнае забеспячэнне (пералік вучэбных выданняў, якія афіцыйна зацверджаны альбо дапушчаны ў якасці адпаведнага віду вучэбнага выдання Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь, рэкамендаваны навукова-метадычнай установай «Нацыянальны інстытут адукацыі» Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь).

Спіс дзяцей па падгрупам (з улікам узроставых, індывідуальных асаблівасцяў выхаванцаў; падгрупы дзяцей могуць змяняцца на працягу года).

Цыклагарама сумеснай дзейнасці педагогічнага работніка з выхаванцамі на працягу дня (змест дзейнасці з выхаванцамі ў першую і другую палову дня).

Узаемадзеянне з сем'ямі выхаванцаў (формы і змест працы па псіхалага-педагогічнай адукацыі бацькоў і ўключэнні іх у адукацыйны працэс).

Індывідуальная праца з выхаванцамі (змест працы па адукацыйных галінах вучэбнай праграмы дашкольнай адукацыі на аснове штодзённых назіранняў педагогічнага работніка і з улікам вынікаў дзіцячай дзейнасці. Карэкцыйна-развіваючая праца плануецца і ажыццяўляецца педагогам-псіхалагам, настаўнікам-дэфектолагам).

Гартаванне (асноўныя віды загартоўвання плануецца з улікам прынцыпаў загартоўвання, узроставых асаблівасцяў выхаванцаў, сезонных змяненняў, умоў ўстановы дашкольнай адукацыі).

Рухальная актыўнасць (змест мерапрыемстваў распарадку дня: ранішняя гімнастыка, рухавыя гульні і фізічныя практыкаванні на 1-й і 2-й прагулках, актыўны адпачынак).

Спецыяльна арганізаваная дзейнасць, якая рэгламентавана тыпавым вучэбным планам дашкольнай адукацыі (гульня-занятак).

Плануецца па адукацыйных галінах на аснове раскладу гульняў, заняткаў на кожны дзень тыдня ў адпаведнасці з вучэбным планам. Вызначаюцца тэма і мэты дзейнасці на працягу тыдня. У змест планавання ўключаюцца: адукацыйная галіна і від занятку; тэма занятку; праграмныя задачы; крыніцы планавання. Планаванне спецыяльна арганізаванай дзейнасці ў рознаўзроставай групе ажыццяўляецца ў адпаведнасці з агульнымі патрабаваннямі, але мае пэўную своеасаблівасць. Пры планаванні франтальных форм працы варта ўлічваць адрозненне зместу (па ступені

цяжкасці) і працягласці дзейнасці дзяцей кожнага ўзросту. Неабходна ўказваць праграмныя задачы ў дачыненні да кожнага ўзросту; прадугледзець дыферэнцыраваныя заданні для дзяцей.

Нерэгламентаваная дзейнасць выхаванцаў (віды дзіцячай дзейнасці: зносіны, гульня, пазнавальная практычная (прадметная — у групах ранняга ўзросту), мастацкая, элементарная працоўная).

Ва ўстановах дашкольнай адукацыі рэкамендуецца частку структурных кампанентаў плана (гадавыя задачы ўстановы дашкольнай адукацыі; навукова-метадычнае забеспячэнне; спіс выхаванцаў па падгрупах; цыклаграма сумеснай дзейнасці педагогічнага работніка з выхаванцамі на працягу дня; узаемадзеянне з сям'ёй; індывідуальная работа з выхаванцамі; гартаванне; рухальная актыўнасць) распрацоўваць на год, паўгоддзе, месяц, а частку (спецыяльна арганізаваная і нерэгламентаваная дзейнасць) – на кожны дзень тыдня месяца.

Пры планаванні адукацыйнага працэсу ў групах ранняга ўзросту з мэтай якаснай рэалізацыі зместу вучэбнай праграмы дашкольнай адукацыі неабходна забяспечыць паўторнасць правядзення заняткаў.

ЗАБЕСПЯЧЭННЕ ўСТАНОў ДАШКОЛЬНАЙ АДУКАЦЫІ ВУЧЭБНЫМІ ВЫДАННЯМІ І СРОДКАМІ НАВУЧАННЯ

Да выкарыстання ў адукацыйным працэсе дапускаюцца вучэбныя выданні (падручнікі, вучэбныя дапаможнікі і іншыя вучэбныя выданні), якія змяшчаюць з улікам узроставых асаблівасцяў навучэнцаў сістэматызаваныя звесткі навуковага або прыкладнога характару, неабходныя для рэалізацыі адукацыйных праграм, выкладзеныя ў форме, зручнай для арганізацыі адукацыйнага працэсу, афіцыйна зацверджаныя або дапушчаныя ў якасці адпаведнага віду вучэбнага выдання Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь.

Установы дашкольнай адукацыі на аснове аналізу наяўных вучэбных выданняў і сродкаў навучання фарміруюць заказ:

на вучэбныя выданні з улікам колькасці педагогічных работнікаў (выхавальнікаў дашкольнай адукацыі, музычных кіраўнікоў, кіраўнікоў фізічнага выхавання, педагогаў-псіхолагаў, настаўнікаў-дэфектолагаў), узроставых груп і выхаванцаў ва установе;

на набыццё сродкаў навучання, гульнявога і навучальнага абсталявання і інш. у адпаведнасці з сучаснымі патрабаваннямі.

Алгарытм заказу вучэбных выданняў наступны:

установы дашкольнай адукацыі, іншыя ўстановы адукацыі і арганізацыі (незалежна ад формы ўласнасці і падпарадкаванасці), якія рэалізуюць адукацыйную праграму дашкольнай адукацыі, адукацыйную праграму спецыяльнай адукацыі на ўзроўні дашкольнай адукацыі, адукацыйную праграму спецыяльнай адукацыі на ўзроўні дашкольнай адукацыі для асоб з інтэлектуальнай недастатковасцю, прадстаўляюць сфармаваны заказ аддзелам (упраўленням) адукацыі раённых (гарадскіх) выканаўчых камітэтаў;

адзелы (упраўленні) адукацыі раённых (гарадскіх) выканаўчых камітэтаў — упраўленням адукацыі аблвыканкамаў і камітэту па адукацыі Мінгарвыканкама;

упраўленні адукацыі аблвыканкамаў і камітэт па адукацыі Мінгарвыканкама — навукова-метадычнай установе «Нацыянальны інстытут адукацыі» Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь.

У адпаведнасці з пададзенымі заяўкамі навукова-метадычная ўстанова «Нацыянальны інстытут адукацыі» Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь фарміруе тыраж вучэбных выданняў.

Пры фарміраванні раённага, гарадскога, абласнога заказа на вучэбныя выданні (для педагагічных работнікаў і дзяцей) улічваецца колькасць склад устаноў дашкольнай адукацыі, педагагічных работнікаў і выхаванцаў як сістэмы Міністэрства адукацыі, так і іншых ведамстваў, спецыялістаў упраўленняў (аддзелаў) адукацыі, іншых устаноў адукацыі (спецыяльная дашкольная ўстанова, яслі-сад-пачатковая школа, яслі-сад-базавая школа, дзіцячы сацыяльны прытулак і інш.), а таксама ўсіх зацікаўленых.

Пры фарміраванні заказу, неабходна звяртаць увагу на анатацыю, у якой змяшчаецца інфармацыя аб выглядзе вучэбнага выдання (вучэбна-метадычны дапаможнік, дапаможнік, вучэбны наглядны дапаможнік, рабочы сшытак, хрэстаматыя і інш.), адраснай накіраванасці (для педагагічных работнікаў, для выхаванцаў), аб тыпе (пры неабходнасці ўдакладнення — выглядзе) установы адукацыі, для якога вучэбнае выданне прызначана. Напрыклад, вучэбнае выданне рэкамендавана педагогам, якія працуюць у групе з дзецьмі ад 5 да 6 гадоў. Лічыцца колькасць груп для дзяцей дадзенага ўзросту, якія функцыянуюць, дадаецца не менш аднаго экзэмпляра вучэбнага выдання для метадычнага кабінета. У выпадку, калі вучэбнае выданне з'яўляецца наглядным і выдадзена ў выглядзе вучэбнага дапаможніка, рабочага сшытка (напрыклад, вучэбна-метадычны комплекс «Мае першыя ўрокі»), то неабходна зрабіць заказ на ўсіх выхаванцаў дадзенай узроставай групы. Вучэбныя выданні серый «Свет дзяцінства», «Твая сталіца» і да т. п. заказваюцца з разліку не менш за 2-3 адзінкі на групу.

У кожнай установе дашкольнай адукацыі (метадычным кабінете, узроставай групе, кабінетах музычных кіраўнікоў, кіраўнікоў фізічнага выхавання, педагогаў-псіхолагаў і інш.) вядзецца анатаваны ўлік забяспечанасці вучэбнымі выданнямі, якія афіцыйна зацверджаны або дапушчаны ў якасці адпаведнага віду вучэбнага выдання Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь, рэкамендаванымі арганізацыямі, якія ажыццяўляюць навукова-метадычнае забеспячэнне адукацыі. Пералік вучэбных выданняў па дашкольнай адукацыі штогод абнаўляецца і размяшчаецца на Нацыянальным адукацыйным партале ў онлайн-каталогу «Учебники.by» (раздзел «Дашкольная адукацыя»), уключаецца ў інструктыўна-метадычнае пісьмо да пачатку адпаведнага навучальнага года (Дадатак 3).

Забяспечанасць вучэбнымі выданнямі разлічваецца па кожнай з пазіцый асобна і ў цэлым па ўсім пераліку. Працэнт аснашчанасці ўстановы

дашкольнай адукацыі вучэбнымі выданнямі разлічваецца штогод па формуле: наяўная колькасць вучэбных выданняў (заказаных і набытых для метадычнага кабінета, адпаведных узроставых груп, кабінетаў музычных кіраўнікоў, кіраўнікоў фізічнага выхавання, педагогаў-псіхолагаў і інш.), падзяліць на неабходную для ўстановаў дашкольнай адукацыі колькасць вучэбных выданняў (з улікам прадстаўленых у пераліку) і памножыць на 100 працэнтаў. Напрыклад, калі ва ўстанове дашкольнай адукацыі адсутнічае тая ці іншая ўзроставая група (у тым ліку рознаўзроставая), то пры разліку працэнта аснашчанасці ў колькасць неабходных вучэбных выданняў не ўключаюцца адпаведныя пазіцыі.

ЗАБЕСПЯЧЭННЕ САЦЫЯЛЬНА-ПЕДАГАГІЧНАЙ ПАДТРЫМКІ ВЫХАВАНЦАМ І АКАЗАННЕ ІМ ПСІХАЛАГІЧНАЙ ДАПАМОГІ

Пастанова Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 25 ліпеня 2011 г. № 116 «Аб зацвярджэнні Палажэння аб сацыяльна-педагагічнай і псіхалагічнай службе ўстановаў адукацыі (іншай арганізацыі, індывідуальнага прадпрыемальніка, якім у адпаведнасці з заканадаўствам прадастаўлена права ажыццяўляць адукацыйную дзейнасць)» рэгулюе парадак стварэння і функцыянавання сацыяльна-педагагічнай і псіхалагічнай службы (далей – СППС) установаў адукацыі.

СППС установаў дашкольнай адукацыі ствараецца пры наяўнасці 1 (адной) або 0,5 (паловы) штатнай адзінкі спецыяліста. Служба ствараецца, рэарганізуецца і ліквідуецца загадам кіраўніка ўстановаў, у якім паказваецца канкрэтны склад і яе падпарадкаванасць (кіраўніку ўстановаў адукацыі або яго намесніку). Пры наяўнасці вакансій ці адсутнасці ў штатным раскладзе ўстановаў адукацыі стаўкі педагога-псіхолага і (або) педагога сацыяльнага СППС установаў дашкольнай адукацыі не ствараецца. У гэтым выпадку адказнасць за арганізацыю работы па забеспячэнні сацыяльна-педагагічнай падтрымкі і аказанні псіхалагічнай дапамогі навучэнцам нясе кіраўнік установаў.

Кіраўнік установаў дашкольнай адукацыі можа звярнуцца ў сацыяльна-педагагічны цэнтр па тэрытарыяльнай прыналежнасці з запытам аб аказанні сацыяльнай, псіхалагічнай і іншай дапамогі непаўналетнім і іх бацькам (законным прадстаўнікам) у вырашэнні сітуацыі, якая склалася, ці праінфармаваць бацькоў (законных прадстаўнікоў) выхаванцаў аб наяўных у горадзе (раёне) псіхалагічных службах устаноў аховы здароўя і органаў па працы, занятасці і сацыяльнай ахове, тэлефонах даверу.

Колькасны склад службы вызначаецца колькасцю працуючых спецыялістаў з улікам таго, што СППС установаў адукацыі працуе ў цесным кантакце з СППС іншых устаноў адукацыі па прынцыпе інтэграцыі работы па аказанні сацыяльна-педагагічнай і псіхалагічнай дапамогі.

Нарматыўнымі прававымі актамі прадугледжана аказанне сацыяльна-педагагічнай і псіхалагічнай дапамогі ўсім удзельнікам адукацыйнага працэсу. У асаблівай увазе і падтрымцы маюць патрэбу дзеці, якія

знаходзяцца ў сацыяльна небяспечным становішчы, дзеці-сіроты і дзеці, якія засталіся без апекі бацькоў, дзеці з асаблівасцямі псіхафізічнага развіцця.

Планаванне сацыяльна-педагагічнай і псіхалагічнай працы на бягучы навучальны год ажыццяўляецца з улікам аналізу працы ў папярэднім навучальным годзе, даведак і прадстаўленняў, атрыманых па выніках праверак кантралюючых органаў, арганізацый, іншых нарматыўных прававых актаў, выяўленых праблем і вызначае прыярытэтныя, актуальныя напрамкі і задачы дзейнасці па аказанні сацыяльна-педагагічнай падтрымкі і псіхалагічнай дапамогі ўдзельнікам адукацыйнага працэсу: выхаванцам, іх законным прадстаўнікам, педагагічным работнікам.

Прыярытэтнымі задачамі ў рабоце СППС установы дашкольнай адукацыі з'яўляюцца:

аказанне мэтанакіраванага ўплыву на фарміраванне спрыяльнага псіхалагічнага клімату ў групах дзяцей, стварэнне спрыяльных умоў для сацыяльна-псіхалагічнага развіцця дзіцячых калектываў;

садзейнічанне ў набыцці педагагічнымі работнікамі і бацькамі (законнымі прадстаўнікамі) выхаванцаў сацыяльна-педагагічных і псіхалагічных ведаў, неабходных для паспяховага выхавання, развіцця і навучання дзяцей дашкольнага ўзросту;

рання прафілактыка сацыяльна небяспечнага для дзіцяці становішча ў сям'і.

У рабоце СППС з бацькамі (законнымі прадстаўнікамі) выхаванцаў значнае месца належыць прафілактыцы. Мэтазгодна праз выступленні на бацькоўскіх сходах, арганізацыю работы бацькоўскіх клубаў праводзіць працу па прафілактыцы сацыяльнага сіроцтва (ухіленне ад выканання бацькоўскіх абавязкаў, жорсткае абыходжанне з дзецьмі і гвалт у сям'і), прапагандзе здаровага ладу жыцця і інш.

АРГАНІЗАЦЫЯ ЭФЕКТЫўНАГА ўЗАЕМАДЗЕЙННЯ З СЕМ'ЯМІ ВЫХАВАНЦАў

Асобасна арыентаванае ўзаемадзеянне з сям'ямі выхаванцаў, накіраванае на ўсталяванне партнёрскіх адносін на аснове канструктыўнага дыялогу, з'яўляецца адной з прыярытэтных задач устаноў дашкольнай адукацыі. Важнай умовай яе рэалізацыі з'яўляецца выкарыстанне эфектыўных форм узаемадзеяння з бацькамі (законнымі прадстаўнікамі), якія забяспечваюць прадуктыўнасць зносін усіх удзельнікаў адукацыйнага працэсу.

На аснове індывідуальнага падыходу ажыццяўляецца педагагічная і псіхалагічная падтрымка сям'і ў розных формах ўзаемадзеяння. Яе мэта — каардынацыя дзеянняў педагагічных работнікаў і бацькоў (законных прадстаўнікоў), аказанне ім неабходнай дапамогі ў павышэнні псіхалага-педагагічнай культуры.

У 2017/2018 навучальным годзе мэтазгодна працягваць укараняць у практыку работы правядзенне абласных, раённых і гарадскіх бацькоўскіх

сходаў, семінараў, круглых сталоў, канферэнцый з удзелам бацькоў па актуальных пытаннях выхавання, навучання і развіцця выхаванцаў. Разам з выкарыстаннем традыцыйных формаў арганізацыі працэсу ўзаемадзеяння ўстаноў дашкольнай адукацыі з сям'ёй асабліваю актуальнасць набывае практыка іх правядзення ва ўмовах прымянення рэсурсаў анлайн-зносін у сетцы Інтэрнэт.

Мэтазгодна выкарыстоўваць рэсурсы анлайн-зносін у сетцы Інтэрнэт у спалучэнні з традыцыйнымі формамі ўзаемадзеяння ўстаноў дашкольнай адукацыі з бацькамі.

Акцэнтуюем увагу на актуальнасці пытання ўзаемадзеяння ўстаноў дашкольнай адукацыі з сям'ямі выхаванцаў, якія знаходзяцца ў сацыяльна небяспечным становішчы. Прафілактычная дзейнасць установы дашкольнай адукацыі павінна быць арыентавана на стымуляванне бацькоў (законных прадстаўнікоў) да актыўнага ўдзелу ў выхаванні дзіцяці. Узаемадзеянне ўстановы дашкольнай адукацыі з такімі сям'ямі магчыма ажыццяўляць з дапамогай разнастайных формаў.

У адпаведнасці са службовымі абавязкамі, вызначанымі *пастановай Міністэрства працы Рэспублікі Беларусь ад 28 красавіка 2001 г. № 53 «Аб зацвярджэнні кваліфікацыйнага даведніка пасадаў служачых»* (у рэд. пастановы Міністэрства працы і сацыяльнай абароны ад 06.06.2016 № 26), выхавальнікі дашкольнай адукацыі павінны «вывучаць умовы жыцця і выхавання выхаванцаў», а таксама «планаваць, арганізоўваць і праводзіць выхаваўчую, адукацыйную і аздаравленчую работу, накіраваную на рознабаковае развіццё асобы дзіцяці ў адпаведнасці з яго ўзроставымі і індывідуальнымі магчымасцямі, здольнасцямі і патрэбамі пры рэалізацыі адукацыйнай праграмы дашкольнай адукацыі, праграмы выхавання і абароны правоў і законных інтарэсаў дзяцей, якія знаходзяцца ў сацыяльна небяспечным становішчы».

Ва ўстановах дашкольнай адукацыі можа стварацца бацькоўскі камітэт, дзейнасць якога накіравана на:

умацаванне сувязяў паміж сям'ёй і ўстановай дашкольнай адукацыі;

садзейнічанне ў стварэнні ўмоў для выхавання і навучання выхаванцаў ва ўстанове дашкольнай адукацыі;

прыцягненне бацькоўскай грамадскасці да актыўнага ўдзелу ў жыццядзейнасці ўстановы дашкольнай адукацыі;

выкананне паважлівага стаўлення да ўдзельнікаў адукацыйнага працэсу;

удзел у распаўсюджанні лепшага вопыту сямейнага выхавання.

Звяртаем увагу, што да кампетэнцыі бацькоўскага камітэта не могуць быць аднесены пытанні, якія тычацца прыцягнення грашовых сродкаў для забеспячэння дзейнасці ўстановы дашкольнай адукацыі.

АСНОЎНАЯ ДАКУМЕНТАЦЫЯ ПЕДАГАГІЧНЫХ РАБОТНІКАЎ УСТANOЎ ДАШКОЛЬНАЙ АДУКАЦЫІ

Выхавальнік

1. План адукацыйнага працэсу з выхаванцамі.
2. Пратаколы бацькоўскіх сходаў.
3. Табэль уліку штодзённага наведвання выхаванцамі ўстанова дашкольнай адукацыі.
4. Звесткі пра бацькоў і выхаванцаў.
5. Схема расадкі выхаванцаў групы падчас арганізацыі рэжымных момантаў і адукацыйнага працэсу.

Музычны кіраўнік

1. План адукацыйнага працэсу з выхаванцамі.
2. План правядзення музычных забаў.

Кіраўнік фізічнага выхавання

1. План адукацыйнага працэсу з выхаванцамі.
2. Планы правядзення фізкультурнага вольнага часу (святаў, дзён здароўя).

Сацыяльна-педагагічная і псіхалагічная служба ўстанова дашкольнай адукацыі

1. План работы СППС установа дашкольнай адукацыі на год.
2. Графікі работы спецыялістаў СППС установа дашкольнай адукацыі.
3. Сацыяльна-педагагічная характарыстыка ўстанова дашкольнай адукацыі.

4. Матэрыялы па арганізацыі і аказанні дапамогі выхаванцам, іх законным прадстаўнікам (індывідуальныя планы абароны правоў і законных інтарэсаў дзяцей, якія знаходзяцца ў сацыяльна небяспечным становішчы, планы абароны правоў і законных інтарэсаў дзяцей, прызнаных маючымі патрэбу ў дзяржаўнай абароне, індывідуальныя псіхадыягнастычныя матэрыялы, акты абследавання ўмоў жыцця і выхавання выхаванцаў і інш.).

5. Справаздачы і аналітычныя матэрыялы аб рэалізацыі мерапрыемстваў па аказанні сацыяльна-педагагічнай і псіхалагічнай дапамогі выхаванцам, індывідуальных планаў абароны правоў і законных інтарэсаў дзяцей, якія знаходзяцца ў сацыяльна небяспечным становішчы, і планаў абароны правоў і законных інтарэсаў дзяцей, прызнаных маючымі патрэбу ў дзяржаўнай абароне.

6. Аналітычная справаздача аб рабоце СППС установа дашкольнай адукацыі за год.

7. Журнал уліку кансультацый удзельнікаў адукацыйнага працэсу.

АСНОЎНЫЯ НАПРАМКІ ПАВЫШЭННЯ ПРАФЕСІЙнай КАМПЕТЭНТНАСЦІ ПЕДАГАГІЧНЫХ РАБОТНІКАЎ І КІРАЎНІКОЎ УСТАНОЎ ДАШКОЛЬнай АДУКАЦЫі

У 2017/2018 навучальным годзе дзяржаўнай установай адукацыі «Акадэмія паслядыпломнай адукацыі» павышэнне кваліфікацыі кіраўнікоў устаноў дашкольнай адукацыі будзе ажыццяўляцца па наступных прыярытэтных напрамках:

эфектыўнае функцыянаванне і развіццё ўстанова дашкольнай адукацыі на аснове сучаснай нарматыўнай прававой базы, фінансава-эканамічнае забеспячэнне кіраўнічай дзейнасці;

кіраванне якасцю дашкольнай адукацыі;

выкарыстанне інавацый у кіраўніцкай і педагагічнай дзейнасці ўстаноў адукацыі;

фарміраванне станоўчага іміджу ўстанова адукацыі;

арганізацыя адукацыйнага працэсу ва ўстанове адукацыі па рэалізацыі вучэбнай праграмы дашкольнай адукацыі ва ўмовах здароўезахавання, з выкарыстаннем сучасных адукацыйных тэхналогій (у тым ліку ІКТ);

арганізацыя дашкольнай адукацыі з выкарыстаннем сучасных формаў (групы кароткатэрміновага знаходжання, «Мацярынская школа» і інш.);

інклюзіўная адукацыя ва ўстанове дашкольнай адукацыі;

удасканаленне інфармацыйна-адукацыйнага асяроддзя дашкольнай адукацыі, арганізацыя актыўнага выкарыстання ўдзельнікамі адукацыйнага працэсу (педагагічнымі работнікамі, законнымі прадстаўнікамі выхаванцаў і інш.) сайта ўстанова адукацыі, электронных адукацыйных рэсурсаў, сучасных сеткавых сэрвісаў і інш.;

удасканаленне прафесійнай кампетэнтнасці педагагічных работнікаў у працэсе іх атэстацыі; андрагагічны падыход у рабоце з кадрамі.

Інстытут павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі ўстанова адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны універсітэт імя Максіма Танка» прапануе для педагагічных работнікаў устаноў дашкольнай адукацыі наступныя напрамкі павышэння кваліфікацыі:

альтэрнатыўныя тэхнікі псіхічнага развіцця дзяцей;

арганізацыя актыўнага сэнсарна-развіццёвага асяроддзя ва ўстанове дашкольнай адукацыі;

навукова-метадычныя асновы інтэграванага навучання і выхавання дзяцей дашкольнага ўзросту;

псіхалага-педагагічныя асновы дзейнасці выхавальніка дашкольнай адукацыі;

здароўезахавальная дзейнасць устаноў дашкольнай адукацыі.

Павышэнне кваліфікацыі арганізуецца такім чынам, каб слухачы атрымалі не толькі новую інфармацыю і замацавалі наяўныя навыкі, але і засвоілі сучасныя формы і метады работы з кадрамі на аснове андрагагічнага падыходу (улічваючы спецыфіку адукацыі дарослых людзей).

Перападрыхтоўка кіруючых работнікаў і спецыялістаў, якія маюць вышэйшую адукацыю, ажыццяўляецца ў дзяржаўнай установе адукацыі «Акадэмія паслядыпломнай адукацыі», Інстытуце павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі ўстанова адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны універсітэт імя Максіма Танка» па спецыяльнасцях 1-01 03 72 «Дашкольная адукацыя» (кваліфікацыя – педагог), 1-03 03 76 «Інтэграванае навучанне і выхаванне ў дашкольнай адукацыі» (кваліфікацыя — настаўнік-дэфектолаг), 1-03 04 72 «Практычная псіхалогія» (кваліфікацыя — педагог-псіхалаг), 1-09 01 72 «Менеджмент устаноў дашкольнай, агульнай сярэдняй, дадатковай

адукацыі дзяцей і моладзі» (кваліфікацыя — менеджар у сферы адукацыі). Акрамя таго, перападрыхтоўку па спецыяльнасці 1-01 03 72 «Дашкольная адукацыя» (кваліфікацыя – педагог) праводзіць установа адукацыі «Мазырскі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя І.П. Шамякіна».

Навучанне праходзіць па адукацыйных праграмах, распрацаваных у адпаведнасці з дзяржаўнымі патрабаваннямі да мінімуму зместу і ўзроўню патрабаванняў да спецыялістаў для прысваення новай (дадатковай) кваліфікацыі, якія ўсталёўваюцца Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь.

Электронная версія Інструктыўна-метадычнага пісьма размешчана на інтэрнэт-партале Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь (<http://edu.gov.by>), Нацыянальным адукацыйным партале (<http://adu.by>).

**Нарматыўнае прававое забеспячэнне дзейнасці ўстаноў,
якія рэалізуюць адукацыйную праграму дашкольнай адукацыі***

1. Закон Рэспублікі Беларусь ад 19 лістапада 1993 г. № 2570-ХІІ «Аб правах дзіцяці» (у рэд. Закона Рэспублікі Беларусь ад 11.05.2016 № 362-3).
2. Закон Рэспублікі Беларусь ад 18 чэрвеня 1993 г. № 2435-ХІІ «Аб ахове здароўя» (у рэд. Закона Рэспублікі Беларусь ад 21.10.2016 № 433-3).
3. Закон Рэспублікі Беларусь ад 5 ліпеня 2004 г. № 301-3 «Аб дзяржаўных сімвалах Рэспублікі Беларусь» (у рэд. Законаў Рэспублікі Беларусь ад 08.07.2015 № 283-3).
4. Закон Рэспублікі Беларусь ад 1 ліпеня 2010 г. № 153-3 «Аб аказанні псіхалагічнай дапамогі».
5. Закон Рэспублікі Беларусь ад 18 ліпеня 2011 г. № 300-3 «Аб зваротах грамадзян і юрыдычных асоб» (у рэд. Закона Рэспублікі Беларусь ад 15.07.2015 № 306-3).
6. Бюджэтны кодэкс Рэспублікі Беларусь ад 16.07.2008 № 412-3 (рэд. ад 30.12.2015, з змен. ад 18.10.2016).
7. Грамадзянскі кодэкс Рэспублікі Беларусь ад 07.12.1998 г. № 218-3 (рэд. ад 09.01.2017).
8. Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб адукацыі ад 13 студзеня 2011 г. № 243-3 (у рэд. Закона Рэспублікі Беларусь ад 04.01.2014 № 126-3).
9. Падатковы кодэкс Рэспублікі Беларусь (Асаблівая частка) ад 29 снежня 2009 г. № 71-3 (артыкула 94, 128, 140, 186) (у рэд. Закона Рэспублікі Беларусь ад 09.01.2017 № 15-3).
10. Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 26 красавіка 2010 г. № 200 «Аб адміністрацыйных працэдурах, якія ажыццяўляюцца дзяржаўнымі органамі і іншымі арганізацыямі па заявах грамадзян» (у рэд. Указа Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 26.04.2017 № 132).
11. Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 29 сакавіка 2012 г. № 150 «Аб некаторых пытаннях арэнды і бязвыплатнага карыстання маёмасцю» (у рэд. Указа Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 15.11.2016 № 421).
12. Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 30 жніўня 2014 г. № 420 «Аб знаходжанні грамадзян Украіны ў Рэспубліцы Беларусь» (у рэд. Указа Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 10.08.2015 № 349).
13. Пастанова Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 30 мая 2003 г. № 724 «Аб мерах па ўкараненні сістэмы дзяржаўных сацыяльных стандартаў па абслугоўванні насельніцтва рэспублікі» (у рэд. пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 01.07.2016 № 529).
14. Пастанова Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 15 студзеня 2004 г. № 30 «Аб расследаванні і ўліку няшчасных выпадкаў на вытворчасці і прафесійных захворванняў» (у рэд. пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 31.07.2015 № 654).
15. Пастанова Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 29 красавіка 2010 г. № 645 «Аб некаторых пытаннях інтэрнэт-сайтаў дзяржаўных органаў

і арганізацый і прызнанні страціўшай сілу пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 11 лютага 2006 г. № 192» (разам з Палажэннем аб парадку функцыянавання інтэрнэт-сайтаў дзяржаўных органаў і арганізацый) (у рэд. пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 16.12.2015 № 1044).

16. Пастанова Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 14 студзеня 2011 г. № 45 «Аб некаторых пытаннях аказання псіхалагічнай дапамогі» (разам з «Палажэннем аб Міжведамасным каардынацыйным савеце па аказанні псіхалагічнай дапамогі») (у рэд. пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 12.01.2015 № 13).

17. Пастанова Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 24 чэрвеня 2011 г. № 839 «Аб памеры і парадку збірання платы за карыстанне падручнікамі і (або) навучальнымі дапаможнікамі і парадку прадастаўлення іх у бясплатнае карыстанне» (у рэд. пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 12.01.2017 № 22).

18. Пастанова Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 30 снежня 2011 г. № 1786 «Аб зацвярджэнні Палажэння аб парадку вядзення справаводства па зваротах грамадзян і юрыдычных асоб у дзяржаўных органах, іншых арганізацыях, у індывідуальных прадпрыемствах» (у рэд. пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 07.10.2015 № 836).

19. Пастанова Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 27 красавіка 2013 г. № 317 «Аб нормах харчавання і грашовых нормах расходаў на харчаванне навучэнцаў, а таксама ўдзельнікаў адукацыйных мерапрыемстваў з ліку асоб, якія навучаюцца ва ўстановах адукацыі» (у рэд. пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 03.02.2017 № 95).

20. Пастанова Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 28 сакавіка 2016 г. № 250 «Аб зацвярджэнні Дзяржаўнай праграмы «Адукацыя і маладзёжная палітыка» на 2016–2020 гады» (у рэд. пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 04.11.2016 № 905).

21. Пастанова Міністэрства аховы здароўя Рэспублікі Беларусь ад 25 студзеня 2013 г. № 8 «Аб зацвярджэнні Санітарных нормаў і правілаў «Патрабаванні для ўстаноў дашкольнай адукацыі» і прызнанні страціўшымі сілу некаторых пастаноў Міністэрства аховы здароўя Рэспублікі Беларусь і іх асобных структурных элементаў» (у рэд. пастановы Міністэрства аховы здароўя Рэспублікі Беларусь ад 03.05.2016 № 67).

22. Пастанова Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 11 ліпеня 2011 г. № 65 «Аб зацвярджэнні палажэнняў аб педагагічным савеце ўстановы дашкольнай адукацыі і бацькоўскім камітэце ўстановы дашкольнай адукацыі і прызнанні страціўшай сілу пастановы Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 2 красавіка 2010 г. № 41» (у рэд. пастановы Міністэрства адукацыі ад 28.12.2016 № 126).

23. Пастанова Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 25 ліпеня 2011 г. № 146 «Аб зацвярджэнні Палажэння аб апякунскім савеце ўстановы адукацыі» (у рэд. пастановы Мінадукацыі ад 28.12.2016 № 127).

24. Пастанова Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 25 ліпеня 2011 г. № 150 «аб зацвярджэнні Палажэння Аб установе дашкольнай адукацыі і прызнанні страціўшымі сілу некаторых нарматыўных прававых актаў Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь» (у рэд. пастановы Міністэрства адукацыі ад 04.05.2017 № 43).

25. Пастанова Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 22 жніўня 2012 г. № 101 «Аб зацвярджэнні Інструкцыі аб парадку правядзення атэстацыі педагагічных работнікаў сістэмы адукацыі (акрамя педагагічных работнікаў з ліку прафесарска-выкладчыцкага складу)» (у рэд. пастановы Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 20.11.2015 № 131).

26. Пастанова Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 22 лютага 2016 г. № 9 «Аб зацвярджэнні Праграмы бесперапыннага выхавання дзяцей і навучэнскай моладзі на 2016–2020 гг.».

27. Пастанова Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 30 снежня 2016 г. № 128 «Аб мерах па рэалізацыі пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 29 снежня 2016 г. № 1106» (Інструкцыя па апрабаванні нарматыўнага фінансавання дзяржаўных устаноў дашкольнай адукацыі ў 2017 годзе).

28. Пастанова Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 24 студзеня 2017 г. № 5 «Аб зацвярджэнні Інструкцыі аб парадку фінансавання ў 2017 годзе часткі выдаткаў іншых арганізацый, якім у адпаведнасці з заканадаўствам прадастаўлена права ажыццяўляць адукацыйную дзейнасць, пры рэалізацыі імі адукацыйнай праграмы дашкольнай адукацыі, адукацыйнай праграмы спецыяльнай адукацыі на ўзроўні дашкольнай адукацыі, адукацыйнай праграмы спецыяльнай адукацыі на ўзроўні дашкольнай адукацыі для асоб з інтэлектуальнай недастатковасцю за кошт сродкаў мясцовых бюджэтаў».

29. Пастанова Міністэрства гандлю Рэспублікі Беларусь ад 16 чэрвеня 2015 г. № 18 «Аб зацвярджэнні Зборніка тэхналагічных карт страў і вырабаў для дзяцей ранняга і дашкольнага ўзросту».

30. Пастанова Міністэрства працы Рэспублікі Беларусь ад 12 студзеня 2000 г. № 4 «Аб зацвярджэнні Палажэння аб парадку вылічэння стажу работы па спецыяльнасці (у галіне) і павышэння тарыфных ставак (акладаў) работнікаў бюджэтных арганізацый і іншых арганізацый, якія атрымліваюць субсідыі, работнікі якіх прыраўнаваны па аплаце працы да работнікаў бюджэтных арганізацый, за стаж працы па спецыяльнасці (у галіне)» (у рэд. пастановы Мінпрацы ад 27.07.2016 № 38).

31. Пастанова Міністэрства працы Рэспублікі Беларусь ад 21 студзеня 2000 г. № 6 «Аб мерах па ўдасканаленні ўмоў аплаты працы работнікаў бюджэтных арганізацый і іншых арганізацый, якія атрымліваюць субсідыі, работнікі якіх прыраўнаваны па аплаце працы да работнікаў бюджэтных арганізацый» (у рэд. пастаноў Мінпрацы і сацыяльнай абароны ад 24.02.2017 № 9).

32. Пастанова Міністэрства працы Рэспублікі Беларусь ад 28 красавіка 2001 г. № 53 «Аб зацвярджэнні кваліфікацыйнага даведніка пасад служачых»

(у рэд. пастановы Міністэрства працы і сацыяльнай абароны ад 06.06.2016 № 26).

33. Пастанова Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь ад 14 сакавіка 2014 г. № 3 «Аб зацвярджэнні Правілаў пажарнай бяспекі Рэспублікі Беларусь. ППБ Беларусі 01-2014» (у рэд. пастановы Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь ад 14.02.2017 № 5).

34. Загад Аператыўна-аналітычнага цэнтра пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь ад 18 чэрвеня 2010 г. № 47 «Аб некаторых пытаннях рэгістрацыі даменных імёнаў у прасторы іерархічных імёнаў нацыянальнага сегмента сеткі Інтэрнэт» (Інструкцыя аб парадку рэгістрацыі даменных імёнаў у прасторы іерархічных імёнаў нацыянальнага сегмента сеткі Інтэрнэт) (у рэд. загадаў Аператыўна-аналітычнага цэнтра пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь ад 28.11.2016 № 85).

35. Інструктыўна-метадычнае пісьмо Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь «Аб арганізацыі летняй аздараўленчай работы ва ўстановах дашкольнай адукацыі», зацверджанае 22.05.2015 намеснікам Міністра адукацыі Рэспублікі Беларусь Р.С. Сідарэнка.

*Поўны пералік нарматыўных прававых актаў, якія рэгламентуюць дзейнасць устаноў, якія рэалізуюць адукацыйную праграму дашкольнай адукацыі, размешчаны на інтэрнэт-партале Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь (<http://edu.gov.by>), раздзел «Дашкольная адукацыя» (рубрыка «Нарматыўныя прававыя акты»).

Нарматыўнае прававое забеспячэнне дзейнасці устаноў, якія рэалізуюць адукацыйную праграму спецыяльнай адукацыі на ўзроўні дашкольнай адукацыі, адукацыйную праграму спецыяльнай адукацыі на ўзроўні дашкольнай адукацыі для асоб з інтэлектуальнай недастатковасцю, іншыя матэрыялы па пытаннях спецыяльнай адукацыі размешчаны на інтэрнэт-партале Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь (<http://edu.gov.by>) (раздзел «Спецыяльная адукацыя») і на сайце аддзела спецыяльнай адукацыі Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь (<http://www.asabliva.by>) (раздзел «Прававая інфармацыя»).

1. Афіцыйныя інтэрнэт-рэсурсы

<http://www.president.gov.by> — Афіцыйны інтэрнэт-партал Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь

<http://www.government.by> — Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

<http://www.sovrep.gov.by> — Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь

<http://house.gov.by/ru> — Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь

<http://www.belarus.by/ru> — Афіцыйны сайт Рэспублікі Беларусь

<http://www.belta.by> — Беларускае тэлеграфнае агенцтва

<http://pravo.by> — Нацыянальны прававы інтэрнэт-партал Рэспублікі Беларусь

<http://minsk.gov.by> — Мінскі гарадскі выканаўчы камітэт

<http://www.brest-region.gov.by/> — Брэсцкі абласны выканаўчы камітэт

<http://www.vitebsk-region.gov.by/ru/> — Віцебскі абласны выканаўчы камітэт

<http://gomel-region.by/ru/> — Гомельскі абласны выканаўчы камітэт

<http://www.region.grodno.by/ru/> — Гродзенскі абласны выканаўчы камітэт

<http://minsk-region.gov.by/ru/> — Мінскі абласны выканаўчы камітэт

<http://mogilev-region.gov.by/> — Магілёўскі абласны выканаўчы камітэт

2. Адукацыйныя інтэрнэт-рэсурсы Рэспублікі Беларусь

<http://edu.gov.by> — Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь.

<http://www.giac.unibel.by> — установа «Галоўны інфармацыйна аналітычны цэнтр Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь».

<http://www.cis.unibel.by> — Савет па супрацоўніцтве ў галіне адукацыі дзяржаў — удзельніц СНД.

<http://rikc.by> — установа адукацыі «Рэспубліканскі інстытут кантролю ведаў».

<http://www.academy.edu.by> — дзяржаўная ўстанова адукацыі «Акадэмія паслядыпломнай адукацыі».

<http://adu.by> — Навукова-метадычная ўстанова «Нацыянальны інстытут адукацыі» Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь (Нацыянальны адукацыйны партал).

<http://bspu.by> — установа адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка».

<http://elib.bspu.by> — рэпазіторый установы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка».

<http://child.edu.by> — установа «Нацыянальны цэнтр усынаўлення Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь».

<http://nchtdm.by> — установа адукацыі «Нацыянальны цэнтр мастацкай творчасці дзяцей і моладзі».

<http://eco.unibel.by> — установа адукацыі «Рэспубліканскі цэнтр экалогіі і кразнаўства».

<http://mir.pravo.by> — Дзіцячы прававы сайт.

<http://www.nlb.by> — Інтэрнэт-партал Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі.

<http://www.npb.unibel.by> — Навукова-педагагічная бібліятэка ўстановы «Галоўны інфармацыйна-аналітычны цэнтр Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь».

<http://mp.minsk.edu.by> — Мінскі гарадскі метадычны партал.

<http://mgiro.minsk.edu.by> — дзяржаўная ўстанова адукацыі «Мінскі гарадскі інстытут развіцця адукацыі».

<http://iso.minsk.edu.by> — цэнтр інфармацыйных рэсурсаў сістэмы рэгіянальнай адукацыі дзяржаўнай установы адукацыі «Мінскі гарадскі інстытут развіцця адукацыі».

<http://www.mgddm.by> — Мінскі дзяржаўны Палац дзяцей і моладзі.

<http://boiro.brest-region.edu.by/>— дзяржаўная ўстанова адукацыі «Брэсцкі абласны інстытут развіцця адукацыі».

<http://voiro.vitebsk-region.edu.by/>— дзяржаўная ўстанова дадатковай адукацыі дарослых «Віцебскі абласны інстытут развіцця адукацыі».

<http://iro.gomel.by> — дзяржаўная ўстанова адукацыі «Гомельскі абласны інстытут развіцця адукацыі».

<http://groiro.by> — дзяржаўная ўстанова адукацыі «Гродзенскі абласны інстытут развіцця адукацыі».

<http://www.moiro.by> — дзяржаўная ўстанова адукацыі «Мінскі абласны інстытут развіцця адукацыі».

<http://www.mogileviro.by> — установа адукацыі «Магілёўскі дзяржаўны абласны інстытут развіцця адукацыі».

<http://praleska-red.by/>— установа «Рэдакцыя часопіса “Пралеска”».

<http://www.p-shkola.by/>— рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «Выдавецтва “Пачатковая школа”».

<http://nastgaz.by> — установа «Рэдакцыя газеты “Настаўніцкая газета”».

Пералік вучэбных выданняў, афіцыйна зацверджаных альбо дапушчаных у якасці адпаведнага віду вучэбнага выдання Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь, рэкамендаваных арганізацыямі, якія ажыццяўляюць навукова-метадычнае забеспячэнне адукацыі

Група першага ранняга ўзросту (да аднаго гада)

1. **Вучэбная праграма дашкольнай адукацыі** / Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2012. — 408 с.
2. **Учебная праграма дошкольнага образования** / Министерство образования Республики Беларусь. — Минск : Нац. ин-т образования, 2012. — 416 с.
3. **Учебная праграма дошкольнага образования** / Мин-во образования Респ. Беларусь. — 3-е изд. — Минск : НИО: Аверсэв, 2016. — 416 с.
4. **Жабко, Я. Г. Первые песенки для детей (до 3 лет)** : пособие для педагогов учреждений дошк. образования (с электронным приложением) / Я.Г. Жабко. — Мозырь : Белый Ветер, 2015. — 66, [2] с. + электрон. опт. диск (CD-R).
5. **Жабко, Я. Г. Первые песенки для детей (до 3 лет)** : пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Я.Г. Жабко. — 2-е изд. — Мозырь : Белый Ветер, 2016. — 66, [2] с.
6. **Психологическая культура руководителя дошкольнага учреждения** : пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Е.А. Панько [и др.]; под ред. Я. Л. Коломинского, Е. А. Панько. — Минск : Нац. ин-т образования, 2014. — 222 с.
7. **Читаем детям: хрестоматия** : пособие для педагогов учреждений дошк. образования : в 3 т. / сост. : А. И. Саченко, Л. А. Смаль. — Минск : Экоперспектива, 2015. — Т. 1 : До 3 лет. — 207 с.

Група другога ранняга ўзросту (ад аднаго да двух гадоў)

1. **Вучэбная праграма дашкольнай адукацыі** / Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2012. — 408 с.
2. **Учебная праграма дошкольнага образования** / Министерство образования Республики Беларусь. — Минск : Нац. ин-т образования, 2012. — 416 с.
3. **Учебная праграма дошкольнага образования** / Мин-во образования Респ. Беларусь. — 3-е изд. — Минск : НИО: Аверсэв, 2016. — 416 с.
4. **Жабко, Я. Г. Первые песенки для детей (до 3 лет)** : пособие для педагогов учреждений дошк. образования (с электронным приложением) / Я.Г. Жабко. — Мозырь : Белый Ветер, 2015. — 66, [2] с. + электрон. опт. диск (CD-R).
5. **Жабко, Я. Г. Первые песенки для детей (до 3 лет)** : пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Я.Г. Жабко. — 2-е изд. — Мозырь : Белый Ветер, 2016. — 66, [2] с.
6. **Косенюк, Р.Р. Сказка «Козлятки и волк»: слушай, рассказывай,**

играй: учебное наглядное пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Р.Р. Косенюк, Т.М. Недвецкая. – Минск: Аверсэв, 2016. – бр. на рус. и бел. яз.+ 32 цв. карт. – (Серия «Жила-была сказка»).

7. **Косенюк, Р.Р. Сказка «Колобок»: слушай, рассказывай, играй:** учебное наглядное пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Р.Р. Косенюк, Т.М. Недвецкая. – Минск: «Аверсэв», 2016. – бр. на рус. и бел. яз.+ 32 цв. карт. – (Серия «Жила-была сказка»).

8. **Косенюк, Р.Р. Сказка «Курочка Ряба»: слушай, рассказывай, играй:** учебное наглядное пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Р.Р. Косенюк. – Минск: «Аверсэв», 2016. – бр. на рус. и бел. яз.+ 32 цв. карт. – (Серия «Жила-была сказка»).

9. **Косенюк, Р.Р. Сказка «Репка»: слушай, рассказывай, играй:** учебное наглядное пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Р.Р. Косенюк. – Минск: «Аверсэв», 2016. – бр. на рус. и бел. яз.+ 32 цв. карт. – (Серия «Жила-была сказка»).

10. **Косенюк, Р.Р. Сказка «Теремок»: слушай, рассказывай, играй:** учебное наглядное пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Р.Р. Косенюк, Т.М. Недвецкая. – Минск: «Аверсэв», 2016. – бр. на рус. и бел. яз.+ 32 цв. карт. – (Серия «Жила-была сказка»).

11. **Психологическая культура руководителя дошкольного учреждения:** пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Е.А. Панько [и др.]; под ред. Я. Л. Коломинского, Е. А. Панько. — Минск : Нац. ин-т образования, 2014. — 222 с.

12. **Читаем детям: хрестоматия:** пособие для педагогов учреждений дошк. образования : в 3 т. / сост. : А. И. Саченко, Л. А. Смаль. — Минск : Экоперспектива, 2015. — Т. 1 : До 3 лет. — 207 с.

13. **Шишкина, В. А. Двигательное развитие дошкольника:** пособие для педагогов учреждений дошк. образования / В. А. Шишкина. — Мозырь : Белый Ветер, 2014—2016. — 133, [3] с.

Першая малодшая група (ад двух да трох гадоў)

1. **Вучэбная праграма дашкольнай адукацыі** / Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2012. — 408 с.

2. **Учебная программа дошкольного образования** / Министерство образования Республики Беларусь. – Минск : Нац. ин-т образования, 2012. – 416 с.

3. **Учебная программа дошкольного образования** / Мин-во образования Респ. Беларусь. – 3-е изд. — Минск : НИО: Аверсэв, 2016. – 416 с.

4. **Анцыпирович, О. Н., Зыль, О. Н. Тропинка в мир музыки:** учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / О.Н. Анцыпирович, О. Н. Зыль. — Минск : Жасскон, 2012. — 52 с. : 24 с. ил. — (Серия «Мир детства»).

5. **Васильева, О. К. Педагогическая поддержка сюжетно-ролевых игр детей:** пособие для педагогов учреждений дошк. образования / О.К. Васильева. — Мозырь : Содействие, 2013. — 152 с.

6. **Дубинина, Д. Н. Игры с картинками для малышей** : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Д. Н. Дубинина. — Минск : Жасскон, 2012. — 28 с. : 32 с. ил. — (Серия «Мир детства»).

7. **Жабко, Я. Г. Первые песенки для детей (до 3 лет)** : пособие для педагогов учреждений дошк. образования (с электронным приложением) / Я.Г. Жабко. — Мозырь : Белый Ветер, 2015. — 66, [2] с. + электрон. опт. диск (CD-R).

8. **Жабко, Я. Г. Первые песенки для детей (до 3 лет)** : пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Я.Г. Жабко. — 2-е изд. — Мозырь : Белый Ветер, 2016. — 66, [2] с.

9. **Житко, И. В. Математика для малышей** : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / И. В. Житко. — Минск : Жасскон, 2012. — 16 с. : 32 с. ил. — (Серия «Мир детства»).

10. **Косенюк, Р.Р. Сказка «Козлятки и волк»: слушай, рассказывай, играй**: учебное наглядное пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Р.Р. Косенюк, Т.М. Недвецкая. — Минск: Аверсэв, 2016. — бр. на рус. и бел. яз.+ 32 цв. карт. — (Серия «Жила-была сказка»).

11. **Косенюк, Р.Р. Сказка «Колобок»: слушай, рассказывай, играй**: учебное наглядное пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Р.Р. Косенюк, Т.М. Недвецкая. — Минск: «Аверсэв», 2016. — бр. на рус. и бел. яз.+ 32 цв. карт. — (Серия «Жила-была сказка»).

12. **Косенюк, Р.Р. Сказка «Курочка Ряба»: слушай, рассказывай, играй**: учебное наглядное пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Р.Р. Косенюк. — Минск: «Аверсэв», 2016. — бр. на рус. и бел. яз.+ 32 цв. карт. — (Серия «Жила-была сказка»).

13. **Косенюк, Р.Р. Сказка «Репка»: слушай, рассказывай, играй**: учебное наглядное пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Р.Р. Косенюк. — Минск: «Аверсэв», 2016. — бр. на рус. и бел. яз.+ 32 цв. карт. — (Серия «Жила-была сказка»).

14. **Косенюк, Р.Р. Сказка «Теремок»: слушай, рассказывай, играй**: учебное наглядное пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Р.Р. Косенюк, Т.М. Недвецкая. — Минск: «Аверсэв», 2016. — бр. на рус. и бел. яз.+ 32 цв. карт. — (Серия «Жила-была сказка»).

15. **Психологическая культура руководителя дошкольного учреждения**: пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Е. А. Панько [и др.]; под ред. Я. Л. Коломинского, Е. А. Панько. — Минск : Нац. ин-т образования, 2014. — 222 с.

16. **Стреха, Е. А. Малыши в мире природы** : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Е. А. Стреха. — Минск : Жасскон, 2012. — 16 с. : 32 с. ил. — (Серия «Мир детства»).

17. **Читаем детям: хрестоматия** : пособие для педагогов учреждений дошк. образования : в 3 т. / сост. : А. И. Саченко, Л. А. Смаль. — Минск : Экоперспектива, 2015. — Т. 1 : До 3 лет. — 207 с.

18. **Шишкина, В. А. Двигательное развитие дошкольника** : пособие для педагогов учреждений дошк. образования / В. А. Шишкина. — Мозырь :

Белый Ветер, 2014—2016. — 133, [3] с.

19. **Шишкина, В. А. Подвижные игры для детей дошкольного возраста** : пособие для педагогов учреждений дошк. образования / В.А. Шишкина, М. Н. Дедулевич. – Мозырь : Белый Ветер, 2014—2016. — 88 с.

Другая малошая група (ад трох да чатырох гадоў)

1. **Вучэбная праграма дашкольнай адукацыі** / Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2012. — 408 с.

2. **Учебная программа дошкольного образования** / Министерство образования Республики Беларусь. – Минск : Нац. ин-т образования, 2012. – 416 с.

3. **Учебная программа дошкольного образования** / Мин-во образования Респ. Беларусь. — 3-е изд. — Минск : НИО: Аверсэв, 2016. — 416 с.

4. **Анцыпирович, О. Н., Зыль, О. Н. В мире музыки** : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования с русским языком обучения / О. Н. Анцыпирович, О. Н. Зыль. — Минск : Пачатковая школа, 2013. — 48 с.: 28 с. ил. — (Серия «Мир детства»).

5. **Анцыпіровіч, В. М., Зыль, А. М. У свеце музыкі** : вучэб. нагляд. дапаможнік для педагогаў устаноў дашк. адукацыі з беларускай мовай навучання / В. М. Анцыпіровіч, А. М. Зыль. — Мінск : Пачатковая школа, 2013. — 48 с.: 28 с. іл. — (Серыя «Свет дзяцінства»).

6. **Васильева, О. К. Педагогическая поддержка сюжетно-ролевых игр детей** : пособие для педагогов учреждений дошк. образования / О.К. Васильева. — Мозырь : Содействие, 2013. — 152 с.

7. **Дубинина, Д. Н. В мире сказок** : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования с русским языком обучения / Д. Н. Дубинина. — Минск : Пачатковая школа, 2013. — 24 с.: 28 с. ил. — (Серия «Мир детства»).

8. **Дубініна, Д. М. У свеце казак** : вучэб. нагляд. дапаможнік для педагогаў устаноў дашк. адукацыі з беларускай мовай навучання / Д. М. Дубініна. — Мінск : Пачатковая школа, 2013. — 24 с.: 28 с. іл. — (Серыя «Свет дзяцінства»).

9. **Дубініна, Д. М. Выхаванне ў дзяцей дашкольнага ўзросту цікавасці да беларускай мастацкай літаратуры і фальклору**: дапаможнік для педагогаў устаноў дашк. адукацыі / Д.М. Дубініна. — Мінск : Новое знание, 2016. — 208 с.

10. **Жабко, Я. Г. Катится по небу солнышко: песни для детей дошкольного возраста (от 3 до 7 лет)** : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Я.Г. Жабко. — Минск : Нац. ин-т образования, 2015. — 104 с.

11. **Жабко, Я. Г. Катится по небу солнышко: песни для детей дошкольного возраста (от 3 до 7 лет)** : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Я.Г. Жабко. — Минск : Аверсэв, 2016. — 112 с.

12. **Житко, И. В. Знакомство с математикой (от 3 до 4 лет)** : учебное

наглядное пособие для педагогов учреждений дошкольного образования с русским языком обучения / И.В. Житко. — Минск : Нац. ин-т образования, 2015. — 24 с.: 28 с. ил.

13. **Жытко, І. У. Знаёмства з матэматыкай (ад 3 да 4 гадоў)** : вучэбны наглядны дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з беларускай мовай навучання: / І.У. Жытко. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2015. — 24 с.: 28 с. іл.

14. **Житко, И. В. Навстречу математике** : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования с русским языком обучения / И.В. Житко. — Минск : Пачатковая школа, 2013. — 24 с. : 28 с. ил. — (Серия «Мир детства»).

15. **Жытко, І. У. Насустрач матэматыцы** : вучэб. нагляд. дапаможнік для педагогаў устаноў дашк. адукацыі з беларускай мовай навучання / І. У. Жытко. — Мінск : Пачатковая школа, 2013. — 24 с. : 28 с. іл. — (Серія «Свет дзяцінства»).

16. **Житко, И. В. Подружись с математикой (от 3 до 4 лет)** : учебное наглядное пособие для педагогов учреждений дошкольного образования с русским языком обучения / И.В. Житко. — Минск : Нац. ин-т образования, 2015. — 24 с.: 28 с. ил.

17. **Жытко, І. У. Пасябруй з матэматыкай: (ад 3 да 4 гадоў)** : вучэбны наглядны дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з беларускай мовай навучання: / І.У. Жытко — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2015. — 24 с.: 28 с. іл.

18. **Житко, И. В. Формирование элементарных математических представлений у детей от 3 до 4 лет** : учеб.-метод. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования с русским языком обучения / И. В. Житко. — Минск : Нац. ин-т образования, 2015. — 128 с.

19. **Житко, И. В. Формирование элементарных математических представлений у детей от 3 до 4 лет**: учеб.-метод. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования с русским языком обучения / И.В. Житко. — Минск: Экоперспектива, 2016. — 128 с.

20. **Жытко, І. У. Фарміраванне элементарных матэматычных уяўленняў у дзяцей ад 3 да 4 гадоў** : вучэб.-метаад. дапаможнік для педагогаў устаноў дашк. адукацыі з беларускай мовай навучання / І.У. Жытко — Мінск: Нац. ін-т адукацыі, 2015. — 128 с.

21. **Игра в жизни дошкольника** : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Е. А. Панько [и др.]; под ред. Я. Л. Коломинского, Е. А. Панько. — Мозырь : Белый Ветер, 2014—2016. — 184 с.

22. **Психологическая культура руководителя дошкольного учреждения** : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Е.А. Панько [и др.]; под ред. Я. Л. Коломинского, Е. А. Панько. — Минск : Нац. ин-т образования, 2014. — 222 с.

23. **Старжинская, Н. С. Учись говорить правильно** : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования с русским языком обучения / Н. С. Старжинская. — Минск : Пачатковая школа, 2013. — 24 с.:

28 с. ил. — (Серия «Мир детства»).

24. **Старжынская, Н. С. Вучыся размаўляць правільна** : вучэб. нагляд. дапаможнік для педагогаў устаноў дашк. адукацыі з беларускай мовай навучання / Н. С. Старжынская. — Мінск : Пачатковая школа, 2013. — 24 с.: 28 с. іл. — (Серія «Свет дзяцінства»).

25. **Старжынская, Н. С. Народная цацка — люстэрка культуры (ад 3 да 7 гадоў)** : дапаможнік для педагогаў устаноў дашк. адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання: з электрон. дад. / Н. С. Старжынская, Д.М. Дубініна. — Мінск : Вышэйшая школа, 2014. — 87 с. + 1 электрон. апт. дыск.

26. **Стреха, Е. А. В мире природы** : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования с русским языком обучения / Е. А. Стреха. — Минск : Пачатковая школа, 2013. — 16 с.: 28 с. ил. — (Серия «Мир детства»).

27. **Страха, А. А. У свеце прыроды** : вучэб. нагляд. дапаможнік для педагогаў устаноў дашк. адукацыі з беларускай мовай навучання / А. А. Страха. — Мінск : Пачатковая школа, 2013. — 16 с.: 28 с. іл. — (Серія «Свет дзяцінства»).

28. **Стреха, Е. А. Познание окружающего мира: животные** : пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Е. А. Стреха. — Минск : Нац. ин-т образования, 2014. — 118 с.

29. **Стреха, Е. А. Познание окружающего мира: животные** : пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Е. А. Стреха. — Минск : Аверсэв, 2016. — 118 с.

30. **Стреха, Е. А. Познание окружающего мира: животные** : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Е. А. Стреха. — Минск : Нац. ин-т образования, 2014. — 64 с.

31. **Стреха, Е. А. Познание окружающего мира: животные** : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Е. А. Стреха. — Минск : Аверсэв, 2016, 2017. — 64 с.

32. **Читаем детям: хрестоматия** : пособие для педагогов учреждений дошк. образования : в 3 т. / сост. : А. И. Саченко, Л. А. Смаль. — Минск : Экоперспектива, 2015. — Т. 2 : От 3 до 5 лет. — 415 с.

33. **Шебеко, В. Н. В мире движений** : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования с белорусским и русским языками обучения / В. Н. Шебеко. — Минск : Пачатковая школа, 2013. — 24 с.: 30 с. ил. — (Серия «Мир детства»).

34. **Шишкина, В. А. Двигательное развитие дошкольника** : пособие для педагогов учреждений дошк. образования / В. А. Шишкина. — 2-е изд. — Мозырь : Белый Ветер, 2014—2016. — 133, [3] с.

35. **Шишкина, В. А. Подвижные игры для детей дошкольного возраста** : пособие для педагогов учреждений дошк. образования / В. А. Шишкина, М. Н. Дедулевич. — Мозырь : Белый Ветер, 2014—2016. — 88 с.

Сярэдняя група (ад чатырох да пяці гадоў)

1. **Вучэбная праграма дашкольнай адукацыі** / Міністэрства адукацыі

Рэспублікі Беларусь. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2012. — 408 с.

2. **Учебная программа дошкольного образования** / Министерство образования Республики Беларусь. — Минск : Нац. ин-т образования, 2012. — 416 с.

3. **Учебная программа дошкольного образования** / Мин-во образования Респ. Беларусь. — 3-е изд. — Минск : НИО: Аверсэв, 2016. — 416 с.

4. **Анцыпирович, О. Н., Зыль, О. Н. В мире музыки** : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования с русским языком обучения / О. Н. Анцыпирович, О. Н. Зыль. — Минск : Пачатковая школа, 2013. — 48 с.: 28 с. ил. — (Серия «Мир детства»).

5. **Анцыпіровіч, В. М., Зыль, А. М. У свеце музыкі** : вучэб. нагляд. дапаможнік для педагогаў устаноў дашк. адукацыі з беларускай мовай навучання / В. М. Анцыпіровіч, А. М. Зыль. — Мінск : Пачатковая школа, 2013. — 48 с.: 28 с. іл. — (Серыя «Свет дзяцінства»).

6. **Васильева, О. К. Педагогическая поддержка сюжетно-ролевых игр детей** : пособие для педагогов учреждений дошк. образования / О. К. Васильева. — Мозырь : Содействие, 2013. — 152 с.

7. **Горбатова, Е. В. Весёлые игры с линией и цветом**: учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Е. В. Горбатова. — Минск : Аверсэв, 2016, 2017. — 40 с.: ил. — (Умней-ка!).

8. **Давидович, А.Л. Дошкольникам о правилах безопасности: 4-5 лет**: учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / А.Л. Давидович, Н.В. Литвина, Е.И. Смолер. — Минск: Экоперспектива, 2017. — 31 с.: 37 л. ил.

9. **Дедулевич, М.Н. Физкультурные занятия с детьми в разновозрастной группе**: пособие для педагогов учреждений дошк. образования / М.Н. Дедулевич. — Минск: Нац. ин-т образования, 2016. — 192 с.

10. **Дедулевич, М.Н. Физкультурные занятия с детьми в разновозрастной группе**: пособие для педагогов учреждений дошк. образования / М.Н. Дедулевич. — Мозырь : Белый Ветер, 2017. — 192 с.

11. **Дубинина, Д. Н. В мире сказок** : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования с русским языком обучения / Д. Н. Дубинина. — Минск : Пачатковая школа, 2013. — 24 с.: 28 с. ил. — (Серия «Мир детства»).

12. **Дубініна, Д. М. У свеце казак** : вучэб. нагляд. дапаможнік для педагогаў устаноў дашк. адукацыі з беларускай мовай навучання / Д. М. Дубініна. — Мінск : Пачатковая школа, 2013. — 24 с.: 28 с. іл. — (Серыя «Свет дзяцінства»).

13. **Дубініна, Д.М. Выхаванне ў дзяцей дашкольнага ўзросту цікавасці да беларускай мастацкай літаратуры і фальклору**: дапаможнік для педагогаў устаноў дашк. адукацыі / Д.М. Дубініна. — Мінск : Новое знанне, 2016. — 208 с.

14. **Жабко, Я. Г. Катится по небу солнышко: песни для детей дошкольного возраста (от 3 до 7 лет)** : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Я.Г. Жабко. — Минск : Нац. ин-т образования,

2015. — 104 с.

15. **Жабко, Я. Г. Катится по небу солнышко: песни для детей дошкольного возраста (от 3 до 7 лет)** : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Я.Г. Жабко. — Минск : Аверсэв, 2016. —112 с.

16. **Житко, И. В. Весёлые игры с числами и фигурами** : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / И. В. Житко. — Минск : Аверсэв, 2016, 2017. — 64 с.: ил. — (Умней-ка!).

17. **Житко, И. В. Навстречу математике** : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования с русским языком обучения / И. В. Житко. — Минск : Пачатковая школа, 2013. — 24 с.: 28 с. ил. — (Серия «Мир детства»).

18. **Жытко, І. У. Насустрач матэматыцы** : вучэб. нагляд. дапаможнік для педагогаў устаноў дашк. адукацыі з беларускай мовай навучання / І.У. Жытко. — Мінск: Пачатковая школа, 2013. — 24 с.: 28 с. іл. — (Серія «Свет дзяцінства»).

19. **Житко, И. В. Формирование элементарных математических представлений у детей от 4 до 5 лет** : учеб.-метод. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / И.В. Житко. — Минск : Нац. ин-т образования, 2014. — 200 с.

20. **Житко, И. В. Формирование элементарных математических представлений у детей от 4 до 5 лет**: учеб.-метод. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / И.В. Житко. — Минск: Экоперспектива, 2016. — 200 с.

21. **Игра в жизни дошкольника** : пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Е. А. Панько [и др.]; под ред. Я. Л. Коломинского, Е. А. Панько. — 2-е изд. — Мозырь : Белый Ветер, 2014—2016. — 184 с.

22. **Никашина, Г. А. Интеллектуально-творческое развитие детей дошкольного возраста** : пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Г. А. Никашина. — Минск : Нац. ин-т образования, 2014. — 67 с.

23. **Петрикевич, А. А. Весёлые игры по ознакомлению с природой** : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / А.А. Петрикевич. — Минск : Аверсэв, 2016, 2017. — 40 с.: ил. — (Умней-ка!).

24. **Психологическая культура руководителя дошкольного учреждения** : пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Е.А. Панько [и др.]; под ред. Я. Л. Коломинского, Е. А. Панько. — Минск : Нац. ин-т образования, 2014. — 222 с.

25. **Старжинская, Н. С. Весёлые игры для развития речи (Серия «Умней-ка!»)** : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Н. С. Старжинская. — Минск : Аверсэв, 2016, 2017. — 60 с.: ил. — (Умней-ка!).

26. **Старжинская, Н. С. Учись говорить правильно** : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования с русским языком обучения / Н. С. Старжинская. — Минск : Пачатковая школа, 2013. — 24 с.: 28 с. ил. — (Серия «Мир детства»).

27. **Старжынская, Н. С. Вучыся размаўляць правільна** : вучэб. нагляд. дапаможнік для педагогаў устаноў дашк. адукацыі з беларускай мовай

навучання / Н. С. Старжынская. — Мінск : Пачатковая школа, 2013. — 24 с. : 28 с. іл. — (Серыя «Свет дзяцінства»).

28. **Старжынская, Н. С. Народная цацка — люстэрка культуры (ад 3 да 7 гадоў)** : дапаможнік для педагогаў устаноў дашк. адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання: з электрон. дад. / Н. С. Старжынская, Д. М. Дубініна. — Мінск : Вышэйшая школа, 2014. — 87 с. + 1 электрон. апт. дыск.

29. **Старжынская, Н. С. Развіццё беларускага маўлення дашкольнікаў ад 4 да 7 гадоў**: вучэб.-метад. дапам. для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з рус. мовай навучання / Н. С. Старжынская, Д. М. Дубініна. — Мінск: Нац. ін-т адукацыі, 2016. — 184 с.

30. **Старжынская, Н. С. Развіццё беларускага маўлення дашкольнікаў ад 4 да 5 гадоў**: вучэб. нагляд. дапам. для педагогаў устаноў дашк. адукацыі з рус. мовай навучання / Н. С. Старжынская, Д. М. Дубініна. — Мінск: Нац. ін-т адукацыі, 2016. — 28 арк.

31. **Стреха, Е. А. В мире природы** : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования с русским языком обучения / Е. А. Стреха. — Минск : Пачатковая школа, 2013. — 16 с. : 28 с. ил. — (Серия «Мир детства»).

32. **Страха, А. А. У свеце прыроды** : вучэб. нагляд. дапаможнік для педагогаў устаноў дашк. адукацыі з беларускай мовай навучання / А. А. Страха. — Мінск : Пачатковая школа, 2013. — 16 с. : 28 с. іл. — (Серыя «Свет дзяцінства»).

33. **Ходонович, Л. С. Весёлые игры с музыкальными звуками и инструментами (Серия «Умней-ка!»)** : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Л. С. Ходонович. — Минск : Жаскон, 2012. — 40 с.

34. **Читаем детям: хрестоматия** : пособие для педагогов учреждений дошк. образования : в 3 т. / сост. : А. И. Саченко, Л. А. Смаль. — Минск : Экоперспектива, 2015. — Т. 2 : От 3 до 5 лет. — 415 с.

35. **Шебеко, В. Н. В мире движений** : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования с белорусским и русским языками обучения / В. Н. Шебеко. — Минск : Пачатковая школа, 2013. — 16 с. — (Серия «Мир детства»).

36. **Шишкина, В. А. Двигательное развитие дошкольника** : пособие для педагогов учреждений дошк. образования / В. А. Шишкина. — Мозырь : Белый Ветер, 2014—2016. — 133, [3] с.

37. **Шишкина, В. А. Подвижные игры для детей дошкольного возраста** : пособие для педагогов учреждений дошк. образования / В. А. Шишкина, М. Н. Дедулевич. — Мозырь : Белый Ветер, 2014—2016. — 88 с.

Старэйшая група (ад пяці да сямі гадоў)

1. **Вучэбная праграма дашкольнай адукацыі** / Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2012. — 408 с.

2. **Учебная программа дошкольного образования** / Министерство образования Республики Беларусь. — Минск : Нац. ин-т образования, 2012. —

416 с.

3. **Учебная программа дошкольного образования** / Мин-во образования Респ. Беларусь. – 3-е изд. — Минск : НИО: Аверсэв, 2016. – 416 с.

4. **Английский язык для детей 5–7 лет**: учеб.-метод. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Н.М. Седунова [и др.]. – Минск: Аверсэв, 2015, 2017. – 80 с. – (Волшебная шкатулка).

5. **Английский язык для детей 5–7 лет**: учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Н.М. Седунова [и др.]. – Минск: Аверсэв, 2015. – 79 с.: ил. – (Волшебная шкатулка).

6. **Английский язык для детей 5–7 лет**: рабочая тетрадь: учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Н.М. Седунова [и др.]. – Минск: Аверсэв, 2015. – 78 с.: ил. – (Волшебная шкатулка).

7. **Васильева, О. К. Педагогическая поддержка сюжетно-ролевых игр детей**: пособие для педагогов учреждений дошк. образования / О.К. Васильева. — Мозырь : Содействие, 2013. — 152 с.

8. **Горбатова, Е.В. Учимся писать, играя. От 5 до 7 лет. В гостях у строчки**: учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования с рус. яз. обучения / Е.В. Горбатова. – Минск: Аверсэв, 2016. – 29 с.: ил.

9. **Гарбатава, А.У. Вучымся пісаць, гуляючы. Ад 5 да 7 гадоў. У госці да радка**: вучэб. нагляд. дапам. для педагогаў устаноў дашк. адукацыі з беларус. мовай навучання / А.У. Гарбатава. – Мінск: Аверсэв, 2016. – 29 с.: іл.

10. **Горбатова, Е.В. Учимся писать, играя. От 5 до 7 лет. Линия-затейница**: учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования с рус. яз. обучения / Е.В. Горбатова. – Минск: Аверсэв, 2016. – 31 с.: ил.

11. **Гарбатава, А.У. Вучымся пісаць, гуляючы. Ад 5 да 7 гадоў. Лінія-забайніца**: вучэб. нагляд. дапам. для педагогаў устаноў дашк. адукацыі з беларус. мовай навучання / А.У. Гарбатава. – Мінск: Аверсэв, 2016. – 31 с.: іл.

12. **Горбатова, Е.В. Учимся писать, играя. От 5 до 7 лет. Рисую узоры**: учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования с рус. яз. обучения / Е.В. Горбатова. – Минск: Аверсэв, 2016. – 29 с.: ил.

13. **Гарбатава, А.У. Вучымся пісаць, гуляючы. Ад 5 да 7 гадоў. Малюю ўзоры**: вучэб. нагляд. дапам. для педагогаў устаноў дашк. адукацыі з беларус. мовай навучання / А.У. Гарбатава. – Мінск: Аверсэв, 2016. – 29 с.: іл.

14. **Горбатова, Е. В. Художественная мозаика**: учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Е.В. Горбатова. — Минск : Аверсэв, 2016. — 40 с.: ил. – (Умней-ка!).

15. **Горбатова, Е. В. Цветные фантазии**: учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования с белорусским и русским языками обучения / Е. В. Горбатова. – Мозырь : Белый Ветер, 2016. – 47, [1] с. : ил.

16. **Горелова, Л.А. Твоя столица: стадионы и спортплощадки Минска: (от 5 до 7 лет)**: учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Л.А. Горелова. – Минск: Народная асвета, 2016. – 22 с. рус. + 22 с. бел.: 26 с. ил. – (Серия «Страницы родной земли»).

17. **Гракова, К.Г. Твоя столица: заводы и фабрики Минска: (от 5 до**

7 лет): учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / К.Г. Гракова. – Минск: Народная асвета, 2016. – 16 с. рус. + 16 с. бел.: 26 с. ил. – (Серия «Страницы родной земли»).

18. **Давидович, А. Л. Развитие речевого творчества старших дошкольников**: пособие для педагогов учреждений дошк. образования / А. Л. Давидович. – Мозырь: Белый Ветер, 2014—2016. — 104 с.

19. **Давидович, Е.Б. Твоя столица: архитектура Минска: (от 5 до 7 лет)**: учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Е.Б. Давидович. – Минск: Народная асвета, 2016. – 16 с. рус. + 16 с. бел.: 29 с. ил. – (Серия «Страницы родной земли»).

20. **Даўгалёў, Д.М, Пецюкевіч, У.Г. Добры дзень, садок дзіцячы! Песні для дзяцей ад 5 да 7 гадоў**: дапаможнік для педагогаў устаноў дашк. адукацыі / Д.М. Даўгалёў, У.Г. Пецюкевіч. – Мінск: Пачатковая школа, 2016. – 55 с.

21. **Дедулевич, М.Н. Физкультурные занятия с детьми в разновозрастной группе**: пособие для педагогов учреждений дошк. образования / М.Н. Дедулевич. – Минск: Нац. ин-т образования, 2016. – 192 с.

22. **Дедулевич, М.Н. Физкультурные занятия с детьми в разновозрастной группе**: пособие для педагогов учреждений дошк. образования / М.Н. Дедулевич. – Мозырь: Белый Ветер, 2017. – 192 с.

23. **Дошкольникам о правилах безопасности**: учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / А.Л. Давидович [и др.]. – Минск: Экоперспектива, 2015. – 92 с.: ил.

24. **Дубініна, Д.М. Выхаванне ў дзяцей дашкольнага ўзросту цікавасці да беларускай мастацкай літаратуры і фальклору**: дапаможнік для педагогаў устаноў дашк. адукацыі / Д.М. Дубініна. — Мінск: Новое знанне, 2016. — 208 с.

25. **Дубинина, Д. Н. Мир вокруг меня**: учеб.-метод. пособие для педагогов учреждений дошк. образования с русским языком обучения / Д.Н. Дубинина. — 2-е изд., расш. — Минск: Нац. ин-т образования, 2012. — 64 с. (УМК «Мои первые уроки»).

26. **Дубініна, Д. М. Свет вакол мяне**: вучэб.-метада. дапаможнік для педагогаў устаноў дашк. адукацыі з беларускай мовай навучання / Д. М. Дубініна. — 2-е выд., пашыр. — Мінск: Нац. ін-т адукацыі, 2012. — 56 с. (ВМК «Мае першыя ўрокі»).

27. **Дубініна, Д. М. Свет вакол мяне**: вучэб. дапаможнік для выхаванцаў старшых груп (ад пяці да шасці гадоў) устаноў дашк. адукацыі / Д.М. Дубініна. — 11-е выд. — Мінск: Нац. ін-т адукацыі, 2016. — 64 с.: ил. — (ВМК «Мае першыя ўрокі»).

28. **Дубініна, Д. М. Свет вакол мяне. Рабочы сшытак**: вучэб. дапаможнік для выхаванцаў старшых груп (ад пяці да шасці гадоў) устаноў дашк. адукацыі / Д. М. Дубініна. — 11-е выд. — Мінск: Нац. ін-т адукацыі, 2016. — 56 с.: ил. — (ВМК «Мае першыя ўрокі»).

29. **Дубинина, Д. Н. Путешествие в сказку**: учеб. нагляд. пособие для

педагогов учреждений дошкольного образования / Д. Н. Дубинина. — Минск : Жаскон, 2012. — 20 с. : 24 с. ил. — (Серия «Мир детства»).

30. **Дубініна, Д. М. Родная прырода ў вуснай народнай творчасці** : дапаможнік для педагогаў устаноў дашк. адукацыі / Д. М. Дубініна, А. А. Страха, Д. У. Дубінін. — Мазырь : Белы Вецер, 2014—2016. — 133, [3] с.

31. **Евдокимова, Н.Н. Твоя столица: театры Минска: (от 5 до 7 лет)**: учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Н.Н. Евдокимова. — Минск: Народная асвета, 2016. — 16 с. рус. + 16 с. бел.: 28 с. ил. — (Серия «Страницы родной земли»).

32. **Жабко, Я. Г. Катится по небу солнышко: песни для детей дошкольного возраста (от 3 до 7 лет)** : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Я.Г. Жабко. — Минск : Нац. ин-т образования, 2015. — 104 с.

33. **Жабко, Я. Г. Катится по небу солнышко: песни для детей дошкольного возраста (от 3 до 7 лет)** : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Я.Г. Жабко. — Минск : Аверсэв, 2016. — 104 с.

34. **Житко, И. В. Играем в математику** : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / И. В. Житко. — Минск : Жаскон, 2012. — 16 с. : 24 с. ил. — (Серия «Мир детства»).

35. **Житко, И. В. Математическая мозаика**: учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / И. В. Житко. — Минск : Аверсэв, 2016. — 64 с.: ил. — (Умней-ка!).

36. **Житко, И. В. Математический калейдоскоп** : учеб.-метод. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования с русским языком обучения / И. В. Житко. — 2-е изд., пересм. — Минск : Нац. ин-т образования, 2012. — 64 с. (УМК «Мои первые уроки»).

37. **Жытко, І. У. Матэматычны калейдаскоп** : вучэб.-метада. дапаможнік для педагогаў устаноў дашк. адукацыі з беларускай мовай навучання / І. У. Жытко. — 2-е выд., перагл. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2012. — 64 с. (ВМК «Мае першыя ўрокі»).

38. **Жытко, І. У. Матэматычны калейдаскоп** : вучэб. дапаможнік для выхаванцаў старшых груп (ад пяці да шасці гадоў) устаноў дашк. адукацыі / І. У. Жытко. — 11-е выд. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2016. — 64 с. : іл. — (ВМК «Мае першыя ўрокі»).

39. **Жытко, І. У. Матэматычны калейдаскоп. Рабочы сшытак** : вучэб. дапаможнік для выхаванцаў старшых груп (ад пяці да шасці гадоў) устаноў дашк. адукацыі / І. У. Жытко. — 11-е выд. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2016. — 64 с. : іл. — (ВМК «Мае першыя ўрокі»).

40. **Игра в жизни дошкольника** : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Е. А. Панько [и др.]; под ред. Я. Л. Коломинского, Е. А. Панько. — Мозырь : Белый Ветер, 2014—2016. — 184 с.

41. **Казаручик, Г. Н. Экологическое воспитание детей дошкольного возраста** : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Г. Н. Казаручик. — Минск : Нац. ин-т образования, 2014. — 72 с.

42. **Ладутько, Л. К. Природа в развитии и воспитании детей**

дошкольного возраста (от 5 до 6 лет): учеб.-метод. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Л. К. Ладутько, С. В. Шкляр. — Минск : Нац. ин-т образования, 2014. — 255 с.

43. **Ладутько, Л. К. Природа в развитии и воспитании детей дошкольного возраста (от 5 до 6 лет)**: учеб.-метод. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Л. К. Ладутько, С. В. Шкляр. — Минск : Аверсэв, 2016. — 255 с.

44. **Ладутько, Л. К. Удивительный мир природы (от 5 до 6 лет)**: учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Л. К. Ладутько, С. В. Шкляр. — Минск : Нац. ин-т образования, 2014. — 48 с. : ил.

45. **Ладутько, Л. К. Удивительный мир природы (от 5 до 6 лет)**: учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Л.К. Ладутько, С. В. Шкляр. — Минск : Аверсэв, 2016. — 48 с. : ил.

46. **Латушко, Ю. С. Весёлая математика: учебное наглядное пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Ю.С. Латушко.** — Минск : Новое знание, 2015. — 32с. : ил.+[1] л. ил.

47. **Литвина, Н. В. Ознакомление детей старшего дошкольного возраста с рукотворным миром**: учеб.-метод. пособие для педагогов учреждений дошк. образования: с электрон. прил. / Н.В. Литвина, Е.И. Лосик. — Минск : Вышэйшая школа, 2014. — 109 с. : + 1 электрон. опт. диск.

48. **Никашина, Г. А. Интеллектуально-творческое развитие детей дошкольного возраста**: пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Г. А. Никашина. — Минск : Нац. ин-т образования, 2014. — 167 с.

49. **Пашко, В.Л. Учимся говорить красиво (от 5 до 7 лет)**: учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / В.Л. Пашко. — Мозырь: Белый Ветер, 2016. — 23 л.: ил.; 45, [3] с.

50. **Петрикевич, А.А. Твоя столица: парки и скверы Минска:(от 5 до 7 лет)**: учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / А.А. Петрикевич. — Минск: Народная асвета, 2016. — 16 с. рус. + 16 с. бел.: 27 с. ил. — (Серия «Страницы родной земли»).

51. **Петрикевич, А. А. Экологическая мозаика**: учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / А. А. Петрикевич. — Минск : Аверсэв, 2016. — 40 с.: ил. — (Умней-ка!).

52. **Поздеева, Т. В. Уроки нравственности**: учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Т. В. Поздеева. — Минск : Жасскон, 2012. — 20 с. : 28 с. ил. — (Серия «Мир детства»).

53. **Полягошко, С. В. Творческое развитие ребенка в условиях художественно-речевой деятельности**: учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / С. В. Полягошко. — Мозырь : Белый Ветер, 2014—2016. — 82 л. : ил.; 47, [1] с.

54. **Психологическая культура руководителя дошкольного учреждения**: пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Е.А. Панько [и др.]; под ред. Я. Л. Коломинского, Е. А. Панько. — Минск : Нац.

ин-т образования, 2014. — 222 с.

55. **Смолер, Е. И. Развитие интеллектуальной активности детей дошкольного возраста** : пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Е. И. Смолер. — Мозырь : Белый Ветер, 2014. — 104 с.

56. **Смолер, Е. И. Развитие старших дошкольников в эвристической деятельности** : пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Е.И. Смолер. — Минск : Нац. ин-т образования, 2014. — 94 с.

57. **Старжинская, Н. С. Играем со словами и звуками** : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Н. С. Старжинская. — Минск : Жасскон, 2012. — 40 с. : 32 с. ил. — (Серия «Мир детства»).

58. **Старжинская, Н. С. Народная цацка — люстэрка культуры (ад 3 да 7 гадоў)** : дапаможнік для педагогаў устаноў дашк. адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання: з электрон. дад. / Н. С. Старжинская, Д. М. Дубініна. — Мінск : Вышэйшая школа, 2014. — 87 с. + 1 электрон. апт. дыск.

59. **Старжинская, Н. С. Подготовка к обучению грамоте в детском саду: занятия, игры, занимательный материал**: пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Н. С. Старжинская. — Минск: Новое знание, 2014—2016. — 208 с.

60. **Старжинская, Н.С. Развіццё беларускага маўлення дашкольнікаў ад 4 да 7 гадоў**: вучэб.-метад. дапам. для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з рус. мовай навучання / Н.С. Старжинская, Д.М. Дубініна. — Мінск: Нац. ін-т адукацыі, 2016. — 184 с.

61. **Старжинская, Н.С. Развіццё беларускага маўлення дашкольнікаў ад 5 да 7 гадоў**: вучэб. нагляд. дапам. для педагогаў устаноў дашк. адукацыі з рус. мовай навучання / Н.С. Старжинская, Д.М. Дубініна. — Мінск: Нац. ін-т адукацыі, 2016. — 40 с.: іл.

62. **Старжинская, Н.С. Развіццё беларускага маўлення дашкольнікаў ад 6 да 7 гадоў**: вучэб. нагляд. дапам. для педагогаў устаноў дашк. адукацыі з рус. мовай навучання / Н.С. Старжинская, Д.М. Дубініна. — Мінск: Нац. ін-т адукацыі, 2016. — 60 с.: іл.

63. **Старжинская, Н. С. Речевая мозаика**: учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Н. С. Старжинская. — Минск : Аверсэв, 2016, 2017. — 56 с.: ил. — (Умней-ка!).

64. **Стреха, Е. А. Познаём мир природы** : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Е. А. Стреха. — Минск : Жасскон, 2012. — 24 с. : 32 с. ил. — (Серия «Мир детства»).

65. **Ходонович, Л. С. Музыкальная мозаика (Серия «Умней-ка!»)** : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Л. С. Ходонович. — Минск : Жасскон, 2012. — 56 с.

66. **Ходонович, Л. С. Путешествие в мир музыки** : учеб.-метод. пособие для педагогов учреждений дошк. образования с русским языком обучения / Л. С. Ходонович. — 2-е изд., пересм. — Минск : Нац. ин-т образования, 2012. — 64 с. (УМК «Мои первые уроки»).

67. **Хадановіч, Л. С. Падарожжа ў свет музыкі** : вучэб.-метад.

дапаможнік для педагогаў устаноў дашк. адукацыі з беларускай мовай навучання / Л. С. Хадановіч. — 2-е выданне, пераглед. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2012. — 64 с. (ВМК «Мае першыя ўрокі»).

68. **Хадановіч, Л. С. Падарожжа ў свет музыкі** : вучэб. дапаможнік для выхаванцаў старшых груп (ад пяці да шасці гадоў) устаноў дашк. адукацыі / Л. С. Хадановіч. — 11-е выд. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2016. — 64 с : іл. — (ВМК «Мае першыя ўрокі»).

69. **Хадановіч, Л. С. Падарожжа ў свет музыкі. Рабочы сшытак** : вучэб. дапаможнік для выхаванцаў старшых груп (ад пяці да шасці гадоў) устаноў дашк. адукацыі / Л. С. Хадановіч. — 11-е выд. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2016. — 64 с : іл. — (ВМК «Мае першыя ўрокі»).

70. **Ходонович, Л. С. Развитие музыкально-театральной деятельности детей дошкольного возраста** : учеб.-метод. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Л. С. Ходонович. — Минск : Народная асвета, 2013. — 176 с.

71. **Ходонович, Л. С. Мы играем в мюзикл!** : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Л. С. Ходонович. — Минск : Народная асвета, 2013. — 40 с.

72. **Царёва, Л. П. Читаем вместе** : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования с белорусским и русским языками обучения / Л. П. Царёва. — Мозырь : Белый Ветер, 2015, 2016. — 63, [1] с. : ил.

73. **Читаем детям: хрестоматия** : пособие для педагогов учреждений дошк. образования : в 3 т. / сост. : А. И. Саченко, Л. А. Смаль. — Минск : Экоперспектива, 2015. — Т. 3 : От 5 до 7 лет. В 2 кн., кн. 1. — 463 с.

74. **Читаем детям: хрестоматия** : пособие для педагогов учреждений дошк. образования : в 3 т. / сост. : А. И. Саченко, Л. А. Смаль. — Минск : Экоперспектива, 2015. — Т. 3 : От 5 до 7 лет. В 2 кн., кн. 2. — 479 с.

75. **Шебеко, В. Н. Физическая культура детей от пяти до шести лет** : учеб.-метод. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / В.Н. Шебеко. — Минск : Нац. ин-т образования, 2016. — 216 с.

76. **Шебеко, В. Н. Физическая культура детей от пяти до шести лет** : учеб.-метод. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / В.Н. Шебеко. — Мозырь : Белый Ветер, 2017. — 216 с.

77. **Шестилетний ребенок в семье и учреждении образования** : пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Е.А. Панько [и др.]; под ред. Я.Л. Коломинского, Е.А. Панько. — Минск : Нац. ин-т образования, 2016. — 216 с.: ил.

78. **Шишкина, В. А. Двигательное развитие дошкольника** : пособие для педагогов учреждений дошк. образования / В. А. Шишкина. — 2-е изд. — Мозырь : Белый Ветер, 2014—2016. — 133, [3] с.

79. **Шишкина, В. А. Подвижные игры для детей дошкольного возраста** : пособие для педагогов учреждений дошк. образования / В.А. Шишкина, М. Н. Дедулевич. — Мозырь : Белый Ветер, 2014—2016. — 88 с.

Вучэбныя выданні па дашкольнай адукацыі да 2017/2018 навучальнага года

1. Анцыпирович, О.Н., Зыль, О.Н. Музыкально-эстетическое развитие детей дошкольного возраста: учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования: с электронным приложением / О.Н. Анцыпирович, О.Н. Зыль. – 2-е изд., испр. – Минск: Адукацыя і выхаванне, 2017. – 48 с.: 31 с. ил. + 1 электрон. опт. диск (CD).

Вучэбны наглядны дапаможнік уключае музычна-дыдактычныя гульні, якія заснаваны на беларускім фальклорным музычным матэрыяле; гульнівыя заданні, накіраваныя на развіццё здольнасці да сінэстэзіі пры фарміраванні эстэтычнай цікавасці ў выхаванцаў ад пяці да сямі гадоў; метадычныя рэкамендацыі па іх арганізацыі і правядзенні, а таксама электронны музычны дадатак. Змест дапаможніка адпавядае адукацыйнай галіне «Мастацтва» вучэбнай праграмы дашкольнай адукацыі.

Адрасуецца педагогічным работнікам устаноў дашкольнай адукацыі.

2. Пашко, В.Л. Дошкольникам об эмоциях: учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / В. Л. Пашко. – 2-е изд., стер. – Минск: Адукацыя і выхаванне, 2017. – 16 с.: 24 с. ил.

Вучэбны наглядны дапаможнік уключае гульні, якія накіраваны на эмацыйнае развіццё і маральнае выхаванне, развіццё маўлення дзяцей ад чатырох да пяці гадоў. Змест гульніў забяспечвае рэалізацыю задач вучэбнай праграмы дашкольнай адукацыі.

Адрасуецца педагогічным работнікам устаноў дашкольнай адукацыі, бацькам.

3. Горбатова, Е.В. Изобразительная деятельность детей дошкольного возраста: рисование (от 3 до 4 лет): учеб.-метод. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Е.В. Горбатова. – Минск, 2017.

Змест дапаможніка прадугледжвае рэалізацыю задач адукацыйнай галіны «Мастацтва» (выяўленчая дзейнасць) вучэбнай праграмы дашкольнай адукацыі і прызначаны для арганізацыі адукацыйнага працэсу з выхаванцамі ад 3 да 4 гадоў. У дапаможніку прапанаваны планаванне заняткаў па маляванні, канспекты заняткаў. Методыка правядзення прадстаўленых заняткаў накіравана на фарміраванне цікавасці да гэтага віду выяўленчай дзейнасці.

Адрасуецца педагогічным работнікам устаноў дашкольнай адукацыі

4. Горбатова, Е.В. Рисуем и играем (от 3 до 4 лет) (с электронным приложением): учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Е.В. Горбатова. – Минск, 2017.

Вучэбны наглядны дапаможнік уключае развівальныя гульні для выхаванцаў ад 3 да 4 гадоў, якія накіраваны на фарміраванне сэнсарных эталонаў, групоўку прадметаў па колеры, форме, выкананне вакамерных дзеянняў.

Змест дапаможніка прадугледжвае рэалізацыю задач адукацыйнай галіны «Мастацтва» (выяўленчая дзейнасць) вучэбнай праграмы дашкольнай адукацыі.

Адрасуецца педагогічным работнікам устаноў дашкольнай адукацыі, бацькам.

5. Косенюк, Р.Р. Социально-нравственное и личностное развитие детей от 2 до 3 лет: учеб.-метод. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Р.Р. Косенюк. – Минск: НИО, 2017.

У змест вучэбна-метадычнага дапаможніка ўключаны спецыяльна арганізаваныя формы (заняткі, гульні) адукацыйнага працэсу ў першай малодшай групе выхаванцаў установы дашкольнай адукацыі.

Матэрыял, які прадстаўлены ў дапаможніку, накіраваны на рэалізацыю зместу вучэбнай праграмы дашкольнай адукацыі (адукацыйная галіна «Дзіця і грамадства»).

Рэкамендуецца для педагогічных работнікаў устаноў дашкольнай адукацыі.

6. Косенюк, Р.Р. Я открываю мир (от 2 до 3 лет): учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Р.Р. Косенюк. – Минск: НИО, 2017.

Наглядны матэрыял, які прадстаўлены ў вучэбным выданні, накіраваны на рэалізацыю зместу вучэбна-метадычнага дапаможніка «Сацыяльна-маральнае і асобаснае развіццё дзяцей ад 2 да 3 гадоў».

Рэкамендуецца для педагогічных работнікаў устаноў дашкольнай адукацыі, бацькоў, якія выхоўваюць дзяцей ранняга ўзросту.

7. Рублевская, Е.А. Познание окружающего мира: растения (от 3 до 4 лет): учеб.-метод. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Е.А. Рублевская. – Минск: НИО, 2017.

У вучэбна-метадычным дапаможніку раскрываецца змест работы па азнаямленні выхаванцаў другой малодшай групы (ад трох да чатырох гадоў) са светам раслін, фарміраванні гуманнага стаўлення да іх.

Змест дапаможніка адпавядае адукацыйнай галіне «Дзіця і прырода» вучэбнай праграмы дашкольнай адукацыі.

Адрасуецца педагогічным работнікам устаноў дашкольнай адукацыі.

8. Рублевская, Е.А. Познание окружающего мира: растения (от 3 до 4 лет) (с электронным приложением): учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / Е.А. Рублевская. – Минск: НИО, 2017.

Вучэбны наглядны дапаможнік уключае наглядныя матэрыялы, якія накіраваны на забеспячэнне эфектыўнасці рэалізацыі метадыкі азнаямлення з раслінамі, якая прадстаўлена ў вучэбна-метадычным дапаможніку «Пазнанне навакольнага свету: расліны».

Змест вучэбнага нагляднага дапаможніка адпавядае адукацыйнай галіне «Дзіця і прырода» вучэбнай праграмы дашкольнай адукацыі.

Адрасуецца педагогічным работнікам устаноў дашкольнай адукацыі.